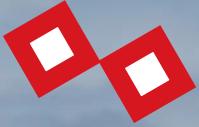

HRVATSKI PLANINAR

**120 godina
»Hrvatskog planinara«
1898. – 2018.**

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 110

**ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA**
izlazi od 1898. godine

3

**OŽUJAK
2018**

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Caplar
Palмотићева 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tržilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

108 Nekadašnji urednik pita sadašnjega

124 Vjetrovita Sněžka

128 Sve ljepote Dilj gore

138 Ondje gdje Soča ljubi Jadranško more

Sadržaj

Članci

- 108** **Nekadašnji urednik pita sadašnjega**
Željko Poljak
- 114** **Priče iz davnine 1920. – 1930. 1. dio**
Darko Grundler
- 124** **Vjetrovita Sněžka**
Damir Šantek
- 128** **Sve ljepote Dilj gore**
Miranda Gavrić Jularić
- 132** **Planinarski fotonatječaj »Sve ljepote Dilj gore«**
- 134** **Iskustva s Europskog hodočasničkog puta**
Ružica Petrović
- 138** **Ondje gdje Soča ljubi Jadranško more**
Darko Mohar

Tema broja

Nekadašnji urednik pita sadašnjega - intervju Željka Poljaka s Alanom Čaplarom

Naslovница

Na zasnježenom grebenu Grossglocknera u Austriji, foto: Mirka Majoli

- 142** **In memoriam:** Dr. Josip Garilović
- 143** **Nova izdanja:** Vladimir Redenšek – Izabrani članci
- 144** **Speleologija:** Skup speleologa Hrvatske 2017., u Zagrebu održan ispit za naziv »speleolog«
- 145** **Planinarski vodiči:** Anita Bistričić – prva žena na čelu Komisije za vodiče
- 146** **Planinarski putovi:** Psunj dobio prvu poučnu stazu, Rapski planinari – inicijatori projekta »Jedan otok – jedna staza«
- 148** **Vijesti:** 20. Vincekov pohod PD-a Bundesk s rekordnim brojem sudionika i odličnim ugođajem, Pohod po Ludbreškoj planinarskoj obilaznici, Mala planinarska škola HPD-a Bilo, Završen treći ciklus dvogodišnjega etapnog obilaska SPP-a, 152 Svečano obilježena 90. godišnjica organiziranog planinarstva u Pakracu, Lavinski dan na Vršiću, Godišnja skupština HPD-a Sokolovac u Požegi
- 155** **Kalendar akcija**

Intervju s Alanom Čaplarom

Nekadašnji urednik pita sadašnjega

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Poštovani uredniče, u posljednjem broju pristao sam vam dati intervju uz uvjet reci-prociteta pa vas molim da mi odgovorite na nekoliko pitanja koja bi mogla zanimati naše čitatelje.

Ja sam »krivac« što ste prije 17 godina postali urednikom i dobro se sjećam čuđenja Izvršnog odbora Hrvatskoga planinarskog saveza i njegove bojazni: urednik u dobi od 75 godina nudi kao svoga nasljednika 20-godišnjaka. Podsjetite nas kako ste se snašli u toj iznenadnoj odgovornoj ulozi.

Budući da su svi članovi moje obitelji planinari, u našoj se kući HP redovito čitao. U dobi od 15 godina, kad sam svojim roditeljima postao prebrz na izletima i poželio steći svoje društvo, upisali su me u planinarsku školu. Iskustva o njoj opisao sam u članku objavljenom u HP-u. Imao sam tada 15 godina, a posebno sam bio ponosan kada mi je tadašnji urednik, a to ste bili Vi, darovalo netom tiskanu antologiju »Hrvatska planinarska književnost«. Do punoljetnosti sam napisao još desetak članaka, među kojima su bili najzapaženiji misaoni članak »Zašto planinarimo« (i danas ga smatram svojim najboljim tekstom) te satirični članci »Poučna planinarska priča« i »Spoznaj samoga sebe«. Posljednja dva pisana su tako da sve riječi počinju slovima »P« odnosno »S«. Čim sam postao punoljetan predložili ste me za člana Uredništva. Tada sam bio urednik školskih novina koje smo stvarali isključivo mi učenici, bez ikakvog udjela svojih profesora. Naš je časopis bio čitaniji od službenih školskih novina koje je uređivala školska novinarska grupa. To je uredničko iskustvo bilo vrlo dobrodošlo kad ste me 2001. predložili za glavnog urednika.

Već ste 18. godinu urednik. Jeste li nakon gotovo 200 brojeva upali u kolotečinu uređivačke rutine i jeste li se umorili? Pitam to zato što ste osim glavnog urednika još i tehnički i grafički urednik, a k tome i autor mnogih tekstova. Prebrojio sam u kazalu lanjskoga godišta: vaše se ime spominje 14 puta!

Još me uvijek svaki novi broj veseli kao i na početku no za pripremu časopisa sada mi treba manje vremena nego prije. A kad već pitanje postavljate matematički precizno, evo i matematičkog odgovora: iako za pripremu jednog broja HP-a

»Svoj na svome« - Alan Čaplar na Velikom Alanu

treba stotinjak radnih sati, čitatelj ga od korica do korica pročita za sat vremena. Pa ipak, vrlo je motivirajući osjećaj kad znate da ste pridonijeli da se 1500 ljudi osjeća sretnije barem sat vremena mjesečno. Zar ne?

U vrijeme kad ste postali urednikom HP-a bili ste student, a danas ste vlasnik dobrostojeće firme »Urednik«. Je li HP utjecao na vašu današnju profesiju?

Stvaranje časopisa i knjiga oduvijek me zanimalo jer je kreativno i uzbudljivo. Iskustvo s HP-om zasigurno je utjecalo na usmjerenje prema poslu kojim se danas bavim. Radio sam najprije u jednoj, pa u drugoj tiskari, a zatim kao izvršni urednik geografskog časopisa Meridiani. Tamo sam također mnogo naučio pa sam iskustva s tih mјesta uspješno primijenio u HP-u i raznim planinarskim izdanjima. Primjerice, iskustva u pripremi didaktički upotrebljivih udžbenika uvelike su mi pomogla u pripremi »Planinarskog udžbenika«, kao i u pripremi dvaju sveučilišnih udžbenika o planinarstvu koja je tiskao Univerzitet u Sarajevu. Nikad nisam mislio da ћu od studenta geofizike u desetak godina postati autor sveučilišnih

udžbenika. Jedan moj priručnik preveden je na albanski i tiskan na Kosovu, gdje sam vodio prvi tečaj za vodiče nakon osamostaljenja te zemlje.

Toliko ste općinjeni hrvatskim planinama da u inozemne – čini mi se – idete samo onda kad baš morate. Je li to točno?

Volim hrvatske planine, posebno Velebit, no upoznao sam i mnogo lijepih planina u inozemstvu

Na jednom od brojnih tečaja za vodiče (Kalnik)

koje su mi prirasle srcu. Posebno su mi dragi talijanski Dolomiti, a oduševile su me i švicarske Peninske Alpe, crnogorski Durmitor, kosovske Prokletije. Međutim, da Vam otkrijem istinu: ne spadam u planinare koji uživaju smrzavajući se i teško dišući u visokom gorju. Veoma cijenim tuđe uspone u visokim planinama no znam da se planinarsko zadovoljstvo može doživjeti i na sasvim bliskim planinarskim stazama. Najviše me vesele izleti s djecom u pristupačne planine, pa tako 18 godina vodim planinarsku skupinu Gojzeki koju čini 150 roditelja i djece, a sudjelovao sam i na pet Malih planinarskih škola na Velebitu.

Među prvima ste upotrijebili dron u planinarskoj fotografiji i u HP-u ste objavili slike kakve nekoć nismo mogli ni zamisliti. Što mislite o budućnosti takve prakse?

Dronovi su omogućili i treću dimenziju u planinarskoj fotografiji. Zbog svoje dinamike, planinski su reljefi posebno atraktivni na snimkama iz zraka. Pa ipak, ne mislim da će doći do dramatičnog razvoja zračne fotografije jer za svaki zračni snimak treba mnogo pripreme, strpljenja i vremena pa se takva snimanja mogu izvoditi samo ciljano, a ne usputno na izletu u većoj skupini ljudi.

Pokušat ću nabrojati vaše amaterske funkcije u planinarskoj organizaciji. Uz to što ste urednik HP-a, pročelnik ste Stanice planinarskih vodiča Zagreb, zamjenik pročelnice Komisije za

vodiče HPS-a, pročelnik Komisije za promidžbu i izdavačku djelatnost, član Komisije za školovanje, instruktor na tečajevima za vodiče te na općim i malim planinarskim školama, voditelj projekta Via Dinarica, član Upravnog odbora i voditelj skupine Gojzeki u HPD-u Željezničar i još mnogošto, a uza sve to napisali ste 27 knjiga, bezbroj članaka, ukupno nekoliko tisuća stranica. Dodajmo još i stotinjak planinarskih knjiga drugih autora kojima ste bili urednik. To bi i za profesionalca bilo previše, a k tome vam i stan ujedno služi kao poslovni prostor. S pravom vas smijem pitati kako vaša obitelj na sve to gleda. Imate i dvoje djece.

Uh, kada sve to nabrojite čini se kao da sam sakupljač planinarskih funkcija, no baš naprotiv – sav moj angažman proizlazi iz želje da pridonесем gdje mogu, neovisno o svim zaduženjima. Moj obiteljski, poslovni i planinarski život uvelike se isprepliću, a imam i mnogo dobrih suradnika koji omogućuju dobre uspjehe. Svoju sam suprugu upoznao u planinarskom društvu pa je prirodno da je planinarenje naš obiteljski hobi. Štoviše, mislim da nijedna obitelj u Hrvatskoj nema toliko nositelja priznanja HPO-a kao Čapları – na popisu nas je šestero. Obje moje kćeri planinare od malih nogu. Uostalom, sjećate se zasigurno našeg zajedničkog izleta na čićarijski Orljak, kada se moja kći Lana u dobi od tri godine uspela na vrh istodobno s Vama; tada ste imali 83 godine. Te je godine stekla i značku HPO-a. Danas uživa u sportskom

Predstavljanje planinarskih knjiga u knjižnici Dugave

Članovi Uredničkog odbora HP-a dr. Željko Poljak, dr. Darko Grundler, Robert Smolec i Alan Čaplar u Veloj dragi (Učka)

penjanju i obiteljskim izletima u naše planine. Mlađa kći također uživa u planinarenju.

U vezi s prethodnim pitanjem imam pravo i na sljedeće pitanje: imate li kao urednik nekog suradnika koji bi vas zamijenio u slučaju potrebe ili bi mogao postati vašim nasljednikom u slučaju da se zamorite, jer 18 godina ipak nije šala?

Uređivanje časopisa je timski rad u kojemu se ne vidi kada svi dobro obave svoj posao, ali se itekako dobro vidi ako netko u timu pogriješi ili ne radi dobro. Ako autor napiše loš članak, to će svi vidjeti, ako su fotografije loše – i to se vidi, ako urednik i lektori ne obave svoj dio posla, svatko će zapaziti da nešto nije u redu. Ako grafički urednik radi loše – i to se vidi, pa i ako strojar u tiskari loše otisne časopis – trud svih stvaratelja časopisa može biti upropašten. Međutim, ako svi naprave svoj posao kako treba – to najčešće nitko neće zapaziti. Drugim riječima, stvaranje časopisa ne ovisi samo o uredniku nego o svima koji u tome sudjeluju. U ovom trenutku posebno je nezamjenjiva pomoć lektorâ Roberta Smoleca, Radovana Milčića i Vas

osobno, kao i doprinos Darka Grundlera, koji je izradio i dalje kontinuirano uređuje bibliografiju Hrvatskog planinara. Svatko bi od njih, kao i neki drugi suradnici časopisa, mogao uspješno preuzeti uređivanje časopisa u bilo kojem trenutku.

Ako nije poslovna tajna, jesu li financije HP-a u minusu kao u većini ostalih časopisa koji teško preživljavaju bez subvencije iz zaleda?

Imajući u vidu važnost Hrvatskog planinara, HPS nikad nije dovodio u pitanje njegovo izdavanje, već je naprotiv uvjek davao potporu unaprjeđenju časopisa. Podsjetit ću, časopis se 2001. počeо tiskati u boji, a već nekoliko puta povećavao se njegov opseg, i to bez povećanja cijene preplate. Izdavanje časopisa nije finansijski isplativo, no profit i nije cilj planinarskog časopisa. Mnogo je važnije da bude pristupačan čitateljima. Uostalom, zbog njih i postoji.

Što biste promijenili da vam tko kaže: »Sredstva za HP povećavaju se 100 %. Nije bitno koliko košta. Imate odriješene ruke.«?

VESNA HOJLJAC

Uvijek i svuda s fotoaparatom

Bez brige, to se neće dogoditi (smijeh)... No, podsjetit će da je HPS svojim sredstvima, koja nisu bila mala, uz potporu Ministarstva kulture, organizirao i proveo digitalizaciju svih brojeva HP-a. Bila je to upravo takva situacija: postojala je inicijativa da se napravi epohalni pothvat za HP i imali smo za to odriješene ruke i svu potporu Izvršnog odbora HPS-a.

Doduše, žao mi je što mnogi vrijedni planinarski događaji nisu zabilježeni u časopisu, jednostavno zato što nitko od domaćina ne pošalje vijest uredništvu, a mi nemamo profesionalnih novinara koje bismo mogli ciljano uputiti na svaki događaj. Međutim, s druge strane, upravo taj volonterski pristup stvaranju časopisa daje dodatnu vrijednost HP-u. Znate li Vi neki časopis koji izlazi 120 godina, u kojem su svi autori, lektori i urednici bili isključivo volonteri? Mislim da općenito volonterski rad u planinarstvu nije dovoljno cijenjen.

Biti odgovornim urednikom često je nezahvalno i nezgodno. Katkad ste izloženi paljbi iz svih oružja. Pomiclite li kada »Što mi je ovo trebalo?« ili »Što da odgovorim čovjeku a da smirim strati i zaključim slučaj?«

Svaki je javni rad izložen kritici. To samo po sebi nije loše jer čovjeka usmjerava prema poboljšanjima, no postaje bolno kada kritike nisu opravdane i dobromjerne, odnosno kada prerastu u kritizerstvo bez pokrića. Trudim se uvijek s razumijevanjem poslušati što drugi govore, ponuditi primjere, objasniti i argumentirati, no ako s druge

strane nema dovoljno razumijevanja ni pozitivne energije, onda to u pravilu ne postiže željene rezultate. Međutim, kada pogriješim, ispričat će se za to, bez fige u džepu. Često puta upravo razgovor, iskrenost, isprika i osmijeh mogu riješiti nemoćne situacije.

Pokušajte procijeniti: koje mjesto u Hrvatskoj ima proporcionalno najviše pretplatnika, a koje najmanje?

Kada sam postao urednikom programirao sam bazu podataka o pretplatnicima koja se već 15-ak godina svakodnevno koristi u Uredu HPS-a. Ona, među ostalim, omogućuje da točno znamo razne statističke pokazatelje o planinarstvu u Hrvatskoj. U odnosu na broj registriranih planinara, najviše čitatelja imamo u Rijeci, Varaždinu i Koprivnici. Vodeći ljudi mnogih društava unaprijedili su informiranost svojeg članstva upravo propagirajući HP u svojim sredinama.

Kamo je nestao humor iz HP-a? Jesu li hrvatski planinari postali ozbiljni mrgudi bez smisla za šalu?

Poznato je da su planinari veseli i zadovoljni ljudi, upravo zato što uživaju u kretanju i boravku u planinama i u prijateljskom druženju. Planinarenje je društvena aktivnost pa je prirodno da zajednički pothvati ispunjavaju mnogo više nego samotnjački individualni usponi. Pa ipak, neobično je da malotko ima potrebu te anegdote i šale zabilježiti na papiru. Uredništvo člancima protkanim humorom uvijek daje prednost, no jednostavno takvih nam tekstova ne stiže mnogo.

Iznesite nam svoj najradosniji i najžalosniji slučaj tijekom tih 17 godina.

Bilo je neobičnih doživljaja i teško je izdvojiti neki koji bi bio najradosniji. Upoznao sam mnoga zanimljivih planinara i penjača, i o mnogima od njih mogle bi se ispričati uzbudljive anegdote. Od svježijih događaja ističem izložbu svojih fotografija lani u Europskom parlamentu u Bruxellesu. Ipak, ako je riječ o HP-u, izdvojio bih niz akcija kojima smo 2008. svečano obilježili stoto godište časopisa i 110. obljetnicu izlaska prvoga broja. Svečano predstavljanje »Antologije Hrvatskog planinara«, simboličan uspon na Dinaru s jubilarnim brojem HP-a, puštanje u rad računalne bibliografije HP-a

Na Premužićevoj stazi na Velabitu

i dovršetak digitalizacije časopisa nakon tri godine zahtjevnog rada zaključeni su kada je HPS iz ruku predsjednika RH Stjepana Mesića primio Povelju RH, najviše državno priznanje koje može primiti neka udruga.

Najviše me potreslo tragično stradanje najmlađeg člana Uredničkog odbora i pročelnika Komisije za alpinizam Krešimira Milasa, koji se u kratkom vremenu istaknuo nizom izvrsnih članaka u našem časopisu. Uz pomoć njegovih prijatelja i obitelji sabrali smo njegove tekstove u knjigu »Alpinistu trebaju brda«, koja je brzo razgrabljena i već je danas planinarski književni raritet.

Planovi za budućnost?

Sve se novine i časopisi danas bore s padom čitanosti, najviše zbog toga što ne mogu konkurirati mnogo suvremenijem i bržem mediju – internetu. HP, međutim, ima stabilnu čitateljsku publiku. Ipak treba imati u vidu da zbog dinamičnosti interneta vijesti zabilježene na tom mediju nemaju trajnu vrijednost pa u tom smislu trajno ostaje zabilježeno samo ono što je tiskano na papiru.

Među glavnim zadaćama vidim i što više mladih zainteresirati za HP. Volio bih kada bi u HP-u bilo više nadahnutih članaka o tome kako tko vidi i doživljava planinarenje. Takvih je članaka bilo više 1970-ih i 1980-ih, no danas se čini kako se mnogi planinarski pisci suzdržavaju

od iznošenja svojih osjećaja i dojmova. Također, volio bih u HP-u čitati više članaka o obližnjim planinama. Zanimljivo je to: kada planinari odu u Alpe ili Himalaju, imaju potrebu opširno pisati o tome – i to je dobro, no u posljednjih nekoliko godina ne sjećam se članka o Samoborskom gorju ili Žumberku, ili o Kozjaku, Mosoru i Dilju, i brojnim drugim planinama koje su nam nadohvat ruke. Zanimljiv članak o lijepoj planini uvijek će imati mesta na stranicama HP-a.

Bivši i sadašnji urednik – zajedno 60 godina uredničkog staža u 120 godina časopisa

Priče iz davnine 1920. – 1930.

1. dio

dr. Darko Grundler, Zagreb

Časopis Hrvatski planinar kulturno je blago. Tko god sumnja u tu činjenicu neka prolista nekoliko brojeva iz njegove 120-godišnje povijesti. Naći će mnoga blaga: znanstvena, povjesna, literarna, jezična, pjesnička, muzička, planinarska i nebrojena druga. Srest će i mnoga imena kojima se Hrvatska diči. Izborom iz niza članaka pokušat ćemo vam dočarati planinarsku povijest, točnije, dočarati duh koji je vladao među planinarama u to doba.

Hrvatski planinar

Glasilo Hrvatskoga planinarskog društva zbog ratnih okolnosti prestaje izlaziti 1914. i ponovo se pokreće 1922.:

Val rata, koji je uništilo mnogo kulturnu instituciju a mnogo njih zaustavio u razvoju, nije poštudio ni naše društvo. Tek što je g. 1914. počelo ponovo izdavati samostalno glasilo »Hrvatski Planinar«, bilo je prisiljeno nesretnim prilikama ratnim, da nakon sedmog broja obustavi dalnje izlaženje tako lijepo započetog djela.

I eto nakon stanke od punih osam godina, a uz vrlo teške prilike u tiskarskom obrtu uspjelo je velikom požrtvovnošću naših članova, da opet uskrisimo »Hrvatski Planinar«. Misao vodila tih požrtvovnih i za naše planinarstvo zagrijanih ljudi bila je, da našim članovima omoguće vlastito glasilo, pak da kroz njega dodju u bližu svezu svi članovi diljem naše domovine, i da medjusobnim upoznavanjem pridignu i pomognu što jači razvoj hrvatskog planinarskstva. Da putem »Hrvatskog Planinara« upoznaju sve naše prirodne krasote, da se dive našim gorama, pak da polazeći te gore upoznaju svoju rodjenu grudu što bolje i da je što više prljube.

[Planinari!, Hrvatski planinar, 1922, br. 1, str. 1]

Kako bi olakšalo izdavanje Hrvatskog planinara Hrvatsko planinarsko društvo utemeljilo je zadrugu:

U krilu našeg požrtvovnog članstva stvorena je: »Nakladna zadruga« koja osigurava izlaženje:

»Hrv. Planinara« među inim planinarskog organa i našeg HPD-a. Taj će organ znatnu brigu posvetiti izgradnji teoretskih temelja našeg hrv. i u opće južno-slavenskog planinarstva.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 3, str. 46]

Financiranje Hrvatskog planinara trajan je problem časopisa:

PLANINARI! Planinarska i društvena svijest nalaže Vam dužnost, da držite i širite svoje društveno ilustrirano glasilo »HRVATSKI PLANINAR« koji u 26. godini izlazi u 12 mjesечnih brojeva na 2 arka s brojnim ilustracijama na umjetnim prilozima i u tekstu, a uz dosadašnju pretplatu od D 50.—, za dake i naučnike D 40.—, a za nečlanove D 60.—.

Za dolично uzdržavanje njegovo ulaže HPD središnjica velike žrtve (godišnje oko D 20.000—30.000), a uredništvo sa revnim suradnicima svojski nastoje, da list i sadržajem i ilustracijama udovoljli sve većim zahtjevima. TE REFORME NAILAZE DODUŠE NA HVALU I PRIZNANJE S MNOGIM STRANA, ALI ZA TOM MORALNOM DALEKO ZAOSTAJE VAŠA MATERIJALNA POTPORA. Tomu je rječit svjedok nemila činjenica, da »Hrvatski Planinar« od 8000 društvenih članova u prošloj godini nema u ovoj godini ni punih 1000 pretplatnika, t. j. ni 12 posto svega članstva. A ipak napredak i uspješan razvoj stručnog glasila ovisi jedino o izdašnoj materijalnoj potpori društvenih članova. S TOGA VAS PONOVNO POZIVAMO, DA ŽIVOM PROPAGANDOM PRIBAVITE »HRVATSKOM PLANINARU« ŠTO VEĆI BROJ NOVIH PRETPLATNIKA ZA OVU I BUDUĆU GODINU.

Društveni članovi, koji saberu najmanje 5 novih pretplatnika za godinu 1930. i 1931. dobivaju za svakog novog člana-pretplatnika Din 5.—, a za nečlana-pretplatnika Din 10.—.

Ovlaštenja za sabiranje novih pretplatnika daje Uprava Središnjice HPD-a, Zagreb, Dolac 1, a kod podružnica njihove uprave.

[Planinari!, Hrvatski planinar, 1930, br. 11, str. 360]

Planinarski kalendar ima dugu tradiciju, pa je primjerice 1923. objavljen oglas kojim se nudi kalendar s mnoštvom korisnih informacija:

Hrv. planinarsko društvo, podružnica »Sljeme« u Zagrebu, izdaje u vlastitoj nakladi planinarski kalendar za god. 1924. Kalendar sadržaje historijat Hrv. plan. društva, popis sviju podružnica sa imenima odbornika, razne stručne članke o planinarstvu, koji su od prijeke potrebe za svakog planinara, te konačno uspone i puteve sviju planina u Hrvatskoj. To će biti prvo djelo kod nas, u kojem su skupljeni na jednom mjestu svi usponi i putevi planinarski, jer kako je poznato, vodiča imamo malo, a pojedini se opet opisi nalaze razbacani po raznim revijama raznih godišta, a nekojih uopće i nema, pa će zato kalendar dobro doći svakom planinaru, jer koju god turu odabere, naći će ju zapisanu u njem, za naznakom trajanja iste itd.

[Planinari, Hrvatski planinar, 1923, br. 10, str. 164]

Planinarska organizacija

U prvom poslijeratnom broju Hrvatskog planinara najavljeno je i buduće djelovanje Hrvatskoga planinarskog društva:

Najvažnije je naše djelovanje: odgoj novih idućih generacija, napose buduće inteligencije. Odgoj je to tijela, zdravlja, snage, iskustva, energije, samopouzdanja i odvražnosti, odgoj estetski i etički. Vodeći mladu generaciju na domaće planine, u prirodu, čuvamo ju od opasnosti alkoholizma i niskih strasti; postavljamo ju za čitav njen budući život na realno tlo i prirođan život; učimo ju poznavati i ljubiti pravu, ne umišljenu rodjenu grudu i narod; pomažemo joj do pravog shvaćanja narodnog života, njegove prošlosti i njegovih težnja. Odgajamo ju za poštivanje vrhovnog zakona: slobode razvoja, i vrhovnog cilja: zdrave civilizacije na osnovu zdravlja i realnosti.

[Krajač, I., Za naše planinarstvo, Hrvatski planinar, 1922, br. 1, str. 2]

Jedan od važnih događaja u radu Hrvatskoga planinarskog društva bila je međunarodna Hrvatska planinarska izložba u Zagrebu 1922. Izložba je otvorena 19. siječnja te godine u Umjetničkom paviljonu. Na toj je zapaženoj izložbi među ostalim bilo izloženo:

Dva krcata stola i stakleni ormar u desnom ugлу istočne dvorane bile su rezervirane za prikaz naše obilne hrvatske planinarske literature. [...]

Podpredsjednik HPD Jos. Pasarić izložio je po njemu sastavljen popis naših planinarskih pisaca i njihovih djela. Taj popis obuhvaća razdoblje od osnutka HPD god. 1874. do danas a sadržava 116 pisaca i 620 spisa, pa je tako nada sve važan kulturni dokumenat našeg planinarstva. [...] Zanimiv je diagram o društvenom članstvu HPD od god. 1874. do 1921. Broj je članova kod osnutka iznašao oko 250, god. 1900. digao se na 450 pa opet spao na 300, prije rata se povećao do 900, za rata opet spao na 600, a poslije rata rapidno rasao prekoračivši pod kraj god. 1921. već 2600! Zajedno sa svojim podružnicama, koje se u novije doba živo razvijaju, broji društvo oko 3000 članova, pa spada tako medu najveća naša udruženja. [...] U srednjoj dvorani pada nam u oči lijepi arrangement dviju planinarskih industrija. Zagrebačka tvrtka Jesensky i Turk izložila je gotovo potpunu skupinu planinarske opreme. Tu smo mogli vidjeti sve planinarske potreštine od potkovanih cipela do snježnih naočala u suvremenoj savršenosti. Ta je skupina svratila na se pozornost posjetioca već i obzirom na važnost koja pripada valjanoj turističkoj opremi. No i prijatelje zimskog športa zanimala je ta skupina, jer su tamo mogli naći saonice za rodlanje, klize (ski) itd. Tvrta »Foto-rekord« izložila je gotovo nepregledno obilje fotografskih potrepština što ih treba planinar kod snimanja i razvijanja fotografija. [...] Desna dvorana čini utisak fotografskog ateliera. Tu je izloženo nebrojeno fotografija s naših planina, snimljenih po našim planinarima. Pretežni dio fotografija izložili su slijedeći planinari: gg. Vjekoslav Cvetišić, dr. Ivan Krajač, Dragutin Paulić i Josip Poljak. Većina fotografija su umjetnički tako dotjerane, da su prava remek-djela, pa ne znaš kojoj slici da se više diviš! [...] Da završimo! Hrvatska Planinarska izložba je kamen medaš, koji otvara novo doba u našem planinarstvu a pravo njeni znamenovanje moći će ocijeniti tek buduće generacije.

[Szavits-Nossan, S., Hrvatska Planinarska Izložba u Zagrebu 1922., Hrvatski planinar, 1922, br. 2, str. 18]

Druga izložba Hrvatskoga planinarskog društva održana je 1925.:

U velikom i veličajnom sklopu lovačke i opće Sportske izložbe, koja se je obdržavala u Zagrebu od 8. do 20. rujna o. g., priredili smo i mi hrvatski planinari svoju drugu izložbu, koja je kao i ona naša prva izložba iz g. 1922. u punoj mjeri uspjela.

[Hirtz, M., Druga izložba Hrv. Planinarskog Društva, Hrvatski planinar, 1925, br. 8, str. 137]

Druga izložba HPD. Pogled na lijevu stranu dvorane.
[Hirtz, M., Druga izložba Hrv. Planinarskog Društva, Hrvatski planinar, 1925, br. 8, str. 137]

Svoju prvu samostalnu izložbu priredila je i fotosekacija Hrvatskoga planinarskog društva:

Ovo je bila treća izložba fotografskih snimaka našega društva, a prva izložba agilne foto-sekcije, koja je znala u kratko vrijeme od dvije godine oko sebe okupiti sve amatere fotografije Središnjice i njenih podružnica. Prva izložba bila je godine 1922., gdje je naše društvo samostalno istupilo, druga izložba bila je god. 1925. u sklopu opće športske izložbe, a ova treća izložba priredjena je naročito pod imenom same foto-sekcije, da se prikažu javnosti uspjeh podjele rada u samome društvu, a time i zamjeran uspjeh jedne njegove sekcije, odnosno njezinih članova.

[Hirtz, M., Prva izložba fotosekcije hrv. plan. društva, Hrvatski planinar, 1928, br. 1, str. 13]

Nakon Prvoga svjetskog rata naglo je porastao broj članova Hrvatskoga planinarskog društva:

Kad je govor o planinarstvu i njegovoj organizaciji, obično se misli i spominje Zagreb i Hrvatsko planinarsko društvo, kao da u nas izvan Zagreba i ovoga društva nema ili nije dosad bilo takove organizacije. To shvaćanje nije posve ispravno. Istina je da su Zagreb i njegova inteligencija prije 48 godina prvi na slavenskom jugu osnovali i razvili po zapadnojčkom, naročito njemačkom, uzoru takovu organizaciju u »Hrvatskom planinarskom društvu«, koje se od čednog početka od 250 članova u g. 1874. razgranilo u g. 1921. do blizu 3000 organizovanih članova u 10 više ili manje aktivnih podružnica i sa više tisuća gorljivih prijatelja i pristalica ovog lijepoga i zdravoga športa diljem hrvatskih krajeva.

[Pasaric, J., Planinarska društva u Hrvatskoj, Hrvatski planinar, 1922, br. 3, str. 42]

Našavši se u novoj državi Hrvatsko planinarsko društvo preuzeo je vodeću ulogu u osnutku Saveza planinarskih društava SHS-a:

Prema zajedničkom dogovoru sa Slovincima mjeseca svibnja prošle godine i prema ovlaštenju prošle glavne skupštine Hrvatskog planinarskog društva izradio je odbor Hrvatskog planinarskog društva nacrt pravila Saveza planinarskih društava SHS, koji je prihvaćen na odborskoj sjednici od 23. veljače i poslan Slovenskom planinskom društvu i dru. Žižeku za Srpsko planinsko društvo, koje bi se imalo osnovati.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 4, str. 60]

Zanimljivo je pročitati kojeg su zvanja u to doba bili članovi HPD-a (ovo je samo dio cjelokupnog popisa):

priv. činovnici	490
bank. činovnici	299
djaci	212
drž. činovnici	205
privatnici	198
obrtnici	185
profesori	85
odvjetnici	65
liječnici	41
učitelji	40
ljekarnici	29
književnici	2

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1923, br. 6, str. 91]

Hrvatsko planinarsko društvo proslavilo je pedesetu obljetnicu:

Dne 7. i 8. rujna o. g. proslavilo je Hrv. Planinarsko Društvo, središnjica u Zagrebu pedesetgodišnjicu svog opstanka. Značajna ova kulturna slava protekla je lijepo i dostojanstveno te će ostati u najljepšoj uspomeni kod svih onih koji su imali sreću da su istoj mogli prisustvovati. [...] Jubilarne svečanosti kao i komers i planinarska zabava održani su u zgradi Hrvatskog Sokola na Wilsonovom trgu, sa koje se u počast kongresa i gostiju vijala hrvatska trobojnica. Svakako je značajno, da su se Hrv. Planinarsko Društvo i Hrv. Sokol, čije su kolijevke stajale jedna uz drugu, a koja su društva tokom mnogih godina išla svako svojim putem, o pedeset godišnjici našla su se opet u toj zgradi. [...] Oko 2 sata poslije podne krenulo se na piramidu, koja je bila sva iskićena

zelenilom i natpisom »H. P. D. 1874.—1924.« a na vrhu veselo je lepršala u povjetarcu lijepa hrvatska trobojnica. Na prvom balkonu zauzeo je mjesto upravni odbor središnjice dočim se članstvo rasporedilo većinom pred piramidom a djelomično i na njoj. Ovdje je društveni podpredsjednik i vodja jubilarnog izleta direktor Pasarić pročitao iz starog nekadanjeg zapisnika govor Josipa Torbara kojeg je on izrekao prigodom svečane posvete nove danas još postaječe željezne piramide na dan 7. srpnja 1889. [...] Neka mi bude dozvoljeno ovdje spomenuti jednu davnu zaboravljenu tragikomicnu epizodu sa nekadanje posvete željezne piramide. Pripovijedao mi ju je začasni član i osnivač H. P. D. gosp. Vladimir Krešić moguće danas jedini živi svjedok svečanog čina od 9. srpnja 1889. Pred novom piramidom bio je podignut oltar gdje je imao služiti svečanu službu Božju Josip Torbar. Mnoštvo odličnih gostiju skupilo se na Sljemenu da prisustvuje svečanom činu kod kojega je imala i sudjelovati vojnička glazba hrvatskog domobranstva. Iz Zagreba bio je pozvan tadašnji poznati fotograf Standl, da snimi sam svečanosni čin. Bilo je dogovorenno, da će se snimka uzeti u času kad se bude misnik kod »Sanctus«-a okrenuo vjernicima. U blizini stajao je kup cjepanica i Standl se sa fotografskim aparatom popne gore da uzmogne bolje snimiti. Na »Sanctus« kad se misnik bio okrenuo i kad je trebalo snimati opali iznenada u blizini piramide mužar uslijed česa se Standl tako prestrašio da se zajedno s aparatom strovalio sa kupa cjepanica i razbio aparat s pločama. I tako evo nije bilo moguće dobiti fotografске snimke one rijetke slave!

[Proslava pedesetgodišnjice opstanka Hrvatskog planinarskog društva 1874-1924, Hrvatski planinar, 1924, br. 8-10, str. 132]

Obljetnica je bila prilika da se oda počast zaslužnom članu:

Za velike zasluge, što ih je Gojtan stekao u hrvatskom planinarstvu, izabralo ga je Hrvatsko Društvo Središnjica u Zagrebu god. 1924. prigodom proslave svoje 50-godišnjice začasnim članom.

[Hirtz, M., Jubilej Ivana Gojtana, Hrvatski planinar, 1928, br. 1, str. 1]

Hrvatski planinarski savez u novoj državi po prvi put postaje dio veće planinarske organizacije:

Savez planinarskih društava saopćuje nam: U nedjelju, dne 17. siječnja zasjedao je u Zagrebu prvi kongres Saveza planinarskih društava u kraljevini

Srba, Hrvata i Slovenaca. [...] Sjedište je Saveza ove godine u Zagrebu.

[Planinarski Savez, Planinarske vijesti, Hrvatski planinar, 1926, br. 1, str. 12]

Gdje ima ljudi ima i nesporazuma i sukoba. Ni Hrvatsko planinarsko društvo nije toga bilo pošteđeno:

Odcijepljenje naše podružnice »Sljeme« provedeno je u listopadu prošle godine sasvim potajno, bez obavijesti i znanja matice, po našem dubokom uvjerenju skroz protupravilno. Međutim se upravna vlast, kojoj smo se na taj postupak potužili i tražili zaštitu, stavila na stanovište, da je likvidaciona glavna skupština »Sljemena« u redu provedena, ne osvrčući se većinom uopće na naše argumente, pa time nije ni naš upravni odbor mogao doći u priliku da osvijetli način, kojim je ta likvidaciona skupština sazvana i provedena. [...] Ovo žalosno odcijepljenje naših drugova nije međutim zadržalo napredak i razvitak našega društva. Ono radi dalje vjerno svojim kulturnim tradicijama pojačanom djelatnošću, a uspjesi toga rada nisu izostali.

[Zapisnik 52. redovite godišnje glavne skupštine Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1926, br. 7, str. 108]

Mladi su željeli sekciju koja bi im omogućila ispunjenje njihovih potreba:

Inicijativom naših odbornika gg. Vlatka Zenza i Slavka Hitzthaleru osnovana je nedavno »Omladinska sekcija HPD-a«. Svrha je organizacije okupljati omladinu, u koje je razvijen osjećaj ljubavi za prirodu i planinarstvo, davati joj prilike i zgodno polje, da prema svojim sposobnostima razvija koristan rad za dalji napredak planinarstva, voditi je u časovima dokolice i odmora na krilo prirode i tako čuvati od loših uticaja današnjeg gradskog života.

[Omladinska sekcija HPD-a, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1929, br. 2, str. 58]

Držeći se one istine, da na mladima svijet ostaje, osnovali smo u krilu matice »Omladinsku sekciju«, koja je odmah od početka pokazala veliku životnu snagu, te je na čelu sa svojim pročelnikom g. Antunom Gladom vrlo aktivno sudjelovala u svim društvenim priredbama i pothvatima, a napose na izletima.

[Glavna skupština Hrvatskog planinarskog društva, Hrvatski planinar, 1929, br. 10, str. 256]

U to je doba Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu činilo više od trećine članova Saveza planinarskih društava Jugoslavije:

<i>Slovensko planinsko društvo u Ljubljani</i>	11.032	članova
<i>Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu</i>	8.600	"
<i>Hrvatsko društvo planinara »Runolist« u Zagrebu</i>	858	"
<i>»Fruška gora« planinsko društvo u Novom Sadu</i>	1.905	"
<i>Srpsko planinsko društvo u Beogradu</i>	1.050	"
<i>Društvo planinara u Bosni i Hercegovini u Sarajevu</i>	1.300	"
<i>Ukupno u savezu učlanjeno</i>	24.745	članova

[Prebeg, Z., Kongres saveza planinarskih društava Jugoslavije, Hrvatski planinar, 1930, br. 12, str. 372]

Rano se rodila zamisao o osnutku planinarskog muzeja:

S planinarskom izložbom udaren je temelj Hrvatskom planinarskom muzeju, čiji osnutak je odbor na sjednici od 23. veljače zaključio. Muzej se imade osnovati na znanstvenoj osnovci, nabajvom planinarskih predmeta i darovima, pa ovom prilikom stavljamo svima planinarima na srce, da daruju po planinarstvo zanimive stvari tako, da hrvatska kultura dobije opet jednu novu tekovinu, da budemo u tome prvi medju slavenskim narodima.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 4, str. 60]

Već je zarana utemeljena knjižnica i čitaonica Hrvatskoga planinarskog društva:

Poslovница središnjice Hrvatskog planinarskog društva (Ilica 35, dvorište, desno) proširuje se ovih dana, te će hiti uredjena posebna soba za čitaonicu članova, koja će biti dnevno otvorena. Pristup u čitaonicu biti će dopušten samo članovima Hrvatskog planinarskog društva i po ovima uvedenim gostima. Uz čitaonicu biti će uredjena i planinarska knjižnica, te će članovi moći da čitaju domaće i strane planinarske časopise (hrvatske, slovenske, čehoslovačke, bugarske, švicarske, francuske i t. d.) te planinarske stručne i druge knjige.

[Poslovница i čitaonica Hrvatskog planinarskog društva, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1924, br. 1, str. 15]

Planinarski objekti

Po prvi put se spominje konkretna akcija izgradnje planinarske kuće na Zavižanskoj kosi (i tada je zapinjalo na birokraciju):

U prekrasnom položaju pod samim vrhom Zavižanske Kose u sjev. (gornjem) Velebitu, a isto tako naša najodličnija podružnica u Gospiću pod Visočicom — našli smo mjesta za gradnju planinarskih koliba, ali na žalost, do danas već godinu odnosno gospička podružnica već četvrtu godinu čekamo dozvolu za zemljište od strane nadležne šumarske oblasti.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 3, str. 46]

Pet godina poslije planinarska kuća na Zavižanu svečano je otvorena:

Ove je godine Hrvatsko planinarsko društvo svečano otvorilo na blagdan Velike Gospe svoju novu planinarsku kuću na sedlu Zavižanske kose u sjevernom Velebitu, pod vrhom Vučjakom (1.645 m), a na visini od 1.600 m nad morem.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1927, br. 9-10, str. 146]

To je mjesto izabralo i dao inicijativu za tu kuću bivši predsjednik HPD g. dr. I. Krajač, koji je prošle godine kao ministar trgovine i industrije, kojoj kao jedna grana pripada i turizam, državnom potporom i omogućio brzu gradnju nove kuće. Poradi toga je HPD i prozvalo na harnu spomen tu kuću njegovim imenom: Krajačeva kuća na Zavižanu.

[Otvorene nove planinarske kuće na sjevernom Velebitu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1927, br. 7, str. 107]

Završena je i planinarska kuća na Bijelim stijenama:

Treća je nova planinarska kuća na Bijelim Stijenama kraj Jasenka i Begovog Razdobla u

»Krajačeva kuća« H.P.D. na Zavižanu 1600 m (Sjев. Velebit)

[Mikačić, S., Planina i zdravlje, Hrvatski planinar, 1929, br. 2, str. 33]

Hircova kuća HPD-a na Bijelim stijenama
[Pasarić, J., Dr. Ivan Krajač, (Svršetak), Hrvatski planinar, 1929, br. 3, str. 61]

Velikoj Kapeli. Ona je tek nedavno dovršena i preko našega tamošnjeg povjerenika preuzeta, a svečano otvorenje bit će u proljeće buduće godine, čim okopni snijeg na Bijelim Stijenama.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1927, br. 9-10, str. 146]

SVEČANO OTVORENJE NOVE PLANINARSKE KUĆE NA BIJELIM STIJENAMA. Taj novi kulturni spomenik HPD stoji na visini od 1300 m, i to na vrlo zgodnom i lako pristupnom mjestu a u neposrednoj blizini najvišeg istočnog vrha (1335 m). To je okrugao zaravanak, ubav idilični vrtić, zaštićen sa sviju strana drvećem i stijenama od bure i oluje. [...] Kuća je bila dogotovljena potkraj jeseni prošle godine, ali proslava otvorenja nije se mogla tada obaviti nego je odgodjena do ovogodišnjega proljeća. Tako je nova kuća svečanim načinom otvorena tek na Duhove (27. V.) oko 4 sata poslije podne, pošto su se do kuće uspeli brojni planinari iz Jasenka.

[Svečano otvorenje nove planinarske kuće na Bijelim Stijenama, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1928, br. 5-6, str. 149]

Uskoro će sjeverni i srednji Velebit biti dostupniji planinarama:

U selu Grabarju, ispod Velikog Alana u visini od 1350 m nad morem kupilo je Hrvatsko planinarsko društvo seljačku kuću, koju će na proljeće preu-desiti u planinarsko sklonište, te markirati puteve na sjeverni i srednji Velebit. To je prvi početak, da ovu najljepšu hrvatsku planinu otvorimo planinarstvu.

[Planinarska kuća na Velebitu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1923, br. 1, str. 15]

Kuća HPD-a na Jelenju Gornjem (882 m)
[Mikačić, S., Planina i zdravlje, O profilaktičnom djelovanju planine, Hrvatski planinar, 1929, br. 4, str. 88]

Na Petrovo (29. VI.) svečanim je načinom otvorena nova planinarska kuća, što ju je sagradila agilna podružnica HPD »Visočica« u Gospicu pod vrhom Visočice (1619 m), koja se s pravom smatra najljepšom gorom na Velebitu. S njezina se vrletnog vrha pruža čaroban i dalekosežan pogled...

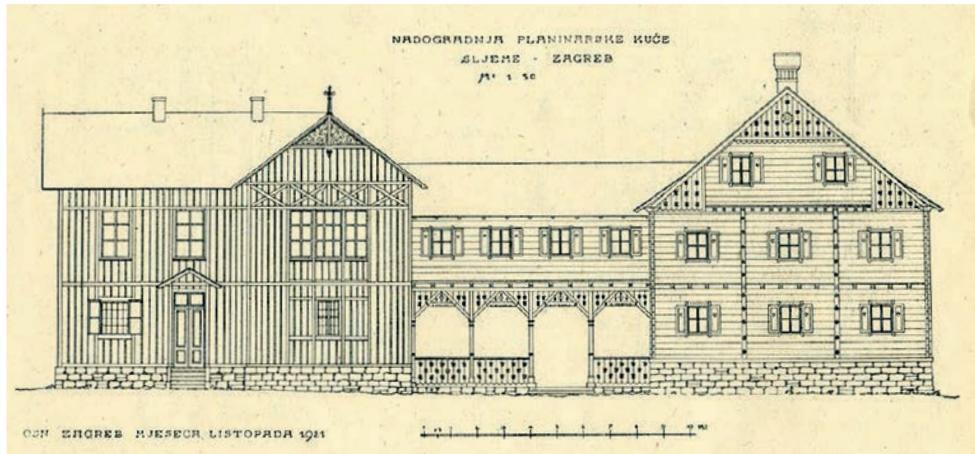
[Otvorenje nove planinarske kuće H. P. D. na Visočici u Južnom Velebitu, Hrvatski planinar, 1929, br. 7, str. 192]

Na Duhove, 19. svibnja, svečano je otvorena planinarska kuća u Gornjem Jelenju (882 m) u Gorskem kotaru, što ju je potkraj prošle godine nabavilo HPD u zajednici i na inicijativu svoje podružnice »Runolist« u Lokvama i uz novčanu potporu Oblasnog odbora zagrebačke samouprave.

[Svečano otvorenje planinarske kuće na Gornjem Jelenju, Hrvatski planinar, 1929, br. 6, str. 162]

Dom na Sljemenu postao je patološki slučaj:

Planinarska kuća na Sljemenu je patološki slučaj za svaki odbor. U neposrednoj blizini Zagreba kao velikoga grada, a u svemu jedna opskrbnica i 28 kreveta. Kod malo veće navale niti može opskrbnica sve podvoriti, niti koriste sve doznake za krevete, jer oni, koji ne dobiju doznake, nahrue bez njih u kuću, jer im se ne da pod vedrim nebom spavati. Malo bolje stanje nastalo je, od kad su uvedene stalne odborske inspekcije svake nedjelje i blagdana, ali ni to nije kadro bilo posve ukloniti neprilike. Mnogo je tome kriva i skrajna nediscipliniranost naše publike, koja još ne shvaća, da je planinarska kuća privatno vlasništvo društva odnosno članova i da se mora pravo kućnoga praga poštivati. A

nadje se i medju članovima, koji misle, da mogu u kući činiti što hoće, pa se tako dešava, da n. pr. jedan inače poznati planinar, koji imade doznamku za jedan krevet u sobi za tri kreveta, dodje prvi u sobu, zaključa se i ne pušta na opetovane pozive dva člana, koji imadu ostale krevete, unutra u sobu. To se mora najoštirije osuditi, a takovih i sličnih slučajeva imade više.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 4, str. 60]

Unatoč svim nedaćama dom na Sljemenu se neprestano uređivao i dograđivao:

Nadogradnja planinarske kuće na Sljemenu pokazala se već davno prijekom potrebom, jer nije više dovoljno prostora za veliki broj planinara, koji naročito iz Zagreba traže najblže utočište u prirodnim krasotama naše Medvednice (zagrebačke gore). Stoga je odbor Hrv. planinarskog društva zaključio, da se imade podići još jedan kat na planinarsku kuću, te bi se tako dobilo oko 50 ležaja više.

[Nadogradnja planinske kuće na Sljemenu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 8-9, str. 125]

Planinarska kuća na Sljemenu takodjer je uredjena za zimu; u nekim sobama su postavljene nove peći, a mnoge su popravljene, tako da se sve sobe i blagovaone mogu dobro ložiti.

[Planinarska kuća na Sljemenu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1922, br. 8-9, str. 125]

Konačno je novi planinarski dom na Sljemenu došao pod krov (gliha je proslava stavljanja kuće pod krov):

2. kolovoza o. g. održala se na Sljemenu »gliha« sljemenske kuće, kojoj je prisustvovalo oko 1000 osoba. Kuća je bila sva u cvijeću. [...] Poslije svečane proslave »glihe« razvila se uz glazbu, luku sreće, kolo, seljančicu i pjesmu planinarska veselica, koja je potrajala sve do sumraka. Planinari su, praćeni glazbom, oko 10 sati u noći stigli u grad.

[Planinarska veselica na Sljemenu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1925, br. 8, str. 148]

Dva mjeseca nakon »glihe« došao je i svečani dan otvorenja planinarske kuće na Sljemenu koja je dobila i novo ime:

Već u subotu na večer došlo je na Sljeme toliko planinara, koliko je samo bilo prilike za noćenje. Osvanula je i nedelja dne 4. listopada. Prekrasan jesenski dan, da si ljepšeg ne možeš poželjeti. Stotine i stotine planinarka i planinara sa svih strana naše

Otvorenje »Tomislavog doma« na Sljemenu. Foto: Slavko Hitztaler. [Svečano otvorenje planinarske kuće »Tomislavov Dom« na Sljemenu, Hrvatski planinar, 1925, br. 9, str. 153]

lijepo domovine hrli prema Medvednici, i oko 11 sati skupilo se na livadi ispred planinarske kuće preko 1.500 oduševljenih planinarka i planinara. [...] A kako smo mi upravo htjeli, da otvorenje naše proširene planinarske kuće na Sljemenu spojimo sa velikom i općom narodnom proslavom tisućgodišnjice hrvatskoga kraljevstva, složili smo se u tom, da ne bi našoj kući mogli dati ljepše ime nego »Tomislavov dom«, jer je uz ime Tomislav povezana sva historija našega naroda kao cjeline, a svakoga pojedinca kao Hrvata. Mi smo uvjereni, da će sva naša braća, koja su ovdje nazočna, a nisu Hrvati, ali su Jugoslaveni, razumjeti ovo naše osjećanje i ovaj naš kult prema uspomeni i velikoj tradiciji prošlosti.

[Svečano otvorenje planinarske kuće »Tomislavov Dom« na Sljemenu, Hrvatski planinar, 1925, br. 9, str. 153]

Za duži boravak u Tomislavovom domu bila je potrebna liječnička svjedodžba:

Za higijenu doma poskrbljeno je na taj način, što gosti od 3 dana dalje ne mogu stanovati u domu bez liječničke svjedodžbe, da ne boluju od zarazne bolesti, koju izdaje društveni liječnik g. dr. Ivan Černe, Marovska ulica 9.

[Glavna skupština Hrvatskog planinarskog društva, Hrvatski planinar, 1929, br. 10, str. 256]

Proslavljeni je i obljetnica sljemenske piramide:

U nedjelju 28. srpnja proslavilo je »Hrvatsko planinarsko društvo« na Sljemenu rijetku kulturnu spomen-slavu: 40-godišnjicu željezne piramide. [...] Svečanost se na isti način počela velikim vatrometom, koji se u subotu na večer u oči proslave palio na vrhu piramide i pred Tomislavovim domom. Njegovi se čarobni blijesci sa piramide jasno vidjeli na daleko i široko s obje strane zagrebačke gore. Piramida je kao i tada okićena sa dvije velike trobojnice, a na ravnici pred piridom podignute su dvije sjenice, jedna nad žrtvenikom, a druga za društvene svrhe. [...] Već u rano jutro ljudstvo je vrvjelo po putovima prema vrhu, te se na prostoru oko piramide i na novo uređenoj terasi pred Tomislavovim domom skupio velik broj planinara i izletnika. Piramida je toga dana brojila na tisuće posjetnika, koji su uživali u prekrasnom vidiku s njezina vrha. Među njima bila je dobra polovica seljaka.

[Proslava 40-god. sljemenske piramide, Hrvatski planinar, 1929, br. 8, str. 213]

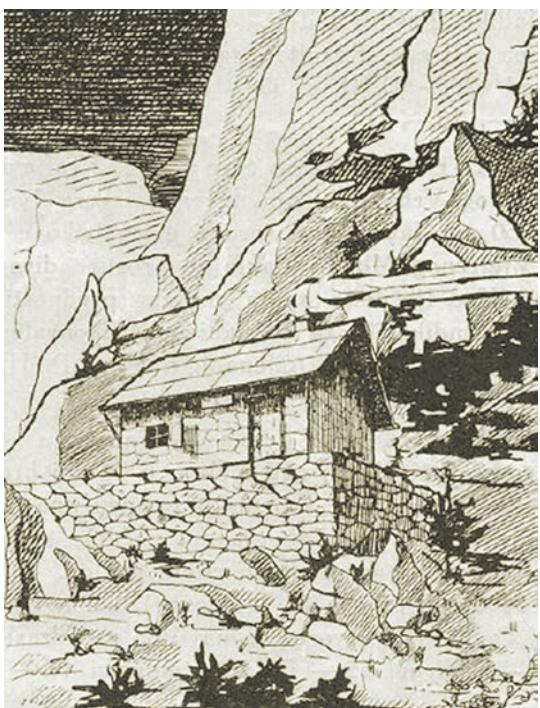
Broj planinarskih objekata neprestano raste:

Prema tomu naše društvo ima sada 13 planinarskih objekata: 1 opskrbljenu kuću na Sljemenu, 8 planinarskih skloništa: u Prekrižu i na Japetiću u Samoborskim gorama (2), u Smrekovcu pod Rišnjikom (1), na Alanu i u Strugama na Sjevernom Velebitu (2), pod Jadičevom planom na Senjskom Bilu (1), u Dulibi pod Crnopcem u Južnom Velebitu (1), i na Mosoru u Dalmaciji (1), 4 planinarska vidikovca (piramide): 2 željezne na Sljemenu i na Plješevici, 2 drvene na Kapelščaku i Cepelišu.

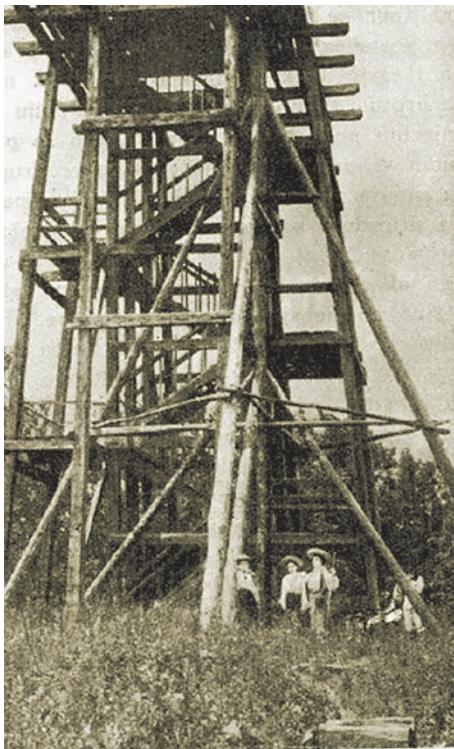
[Zapisnik 52. redovite godišnje glavne skupštine Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1926, br. 7, str. 108]

U to doba sagradena je i Rossijeva koliba na Velebitu:

PLANINARSKA KOLIBA HPD-a na Rožanskim Kukovima. Gosp. dr. Ivan Krajač, koji je 25. IX. t. g. u ime HPD-a preuzeo tu novu kolibu, poslao je o njoj ovaj izvještaj: [...] Zidovi su debeli 50 cm, krov je pokriven šimlom. Dimnjak se nalazi u južnoj stijeni. Kuća je suha i ne drži se stijene ni s jedne strane; gradnja je očito solidna i pravi prijatan utisak izvana i iznutra. Izvana je zidana

Koliba HPD-a na Rožanskim kukovima u Sjevernom Velebitu [Mikačić, S., Planina i zdravlje, O terapeutskom djelovanju planine, Hrvatski planinar, 1929, br. 3, str. 75]

Drvena piramida 1893. (Ivančica)
[Pasarić, J., Na Ivančici, Hrvatski planinar, 1929, br. 9, str. 234]

Željezna piramida na Ivančici 1929. Foto: Griesbach
[Pasarić, J., Na Ivančici, Hrvatski planinar, 1929, br. 9, str. 234]

od ovećeg kamenja sa cementiranim fugama, pa vrlo lijepo pristaje u divlju kamenu okolicu oko nje.

[Planinarska koliba HPD-a na Rožanskim Kukovima, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1929, br. 10, str. 289]

Ivančica je dobila dom i piramidu:

Ove je godine, hvala Bogu, ostvarena davna želja i osnova hrvatskih planinara, da zelena Ivančica poput Sljemena dobije na svom vrhu planinarsku kuću i kraj nje željezni vidikovac, koje će gradevine bez sumnje dati jaku pobudu za razvoj planinarstva na toj milovidnoj planini. To Ivančica u punoj mjeri i zaslzuže...

[Pasarić, J., Na Ivančici, Hrvatski planinar, 1929, br. 9, str. 234]

Planinarske su kuće bile, kao ponekad i danas, meta kradljivaca:

Planinarski dom na Dulibi opljačkan. Minule je godine zadesio podružnicu težak udarac time, što je njezin planinarski dom na Dulibi opljačkan provalom u njegove prostorije tako, da u njemu nije

ostao ni sam štednjak, a pozvane vlasti nisu mogle da pronađu krivce.

[Glavne skupštine podružnica, Hrvatski planinar, 1929, br. 5, str. 125]

Jakob Mihelčić

Danas njegovo ime nosi planinarska kuća na Bjelolasici, a nekad je bio najbolji poznavatelj tog kraja:

U znak zahvalnosti na otkriću prvog planinarskog prilaza Bijelim stijenama, kao i mnogim drugim vrhovima ovoga dijela Gorskog kotara, Odbor Kapelskog planinarskog puta u Zagrebu, prije nekoliko godina, podigao je planinarsko sklonište na prisajnjim padinama Bjelolasice, iznad Vrbovske poljane, davši mu ime Planinarsko sklonište »Jakoba Mihelčića«, izgrađeno 1986.

[Frković, A., Tragom medvjeda do prilaza Bijelim stijenama, Šumarski list, 2002, br. 9-10, str. 531]

Mihelčić rođio se g. 1858. Od g. 1885., (a to je do danas punih 38 godina) službuje neprekidno u

Begovom razdolju. Kroz ovo dugo vrijeme učinio je Mihelčić mnogu uslugu hrvatskim planinarima, koji su se navratili u onaj kraj Gorskoga Kotara, naročito je pratio kao vodič mnoge na Bijele stijene. Spomenuto je već, da je put na Bijele stijene otkrio baš on još prije trideset godina, i on ga je prvi markirao »zatezima« na drveću, koji se jošte i danas vide. Mihelčić je upravo rijedak tip čovjeka gorštaka i planinara, koji je u punoj mjeri zasluzio, da mu ostane trajna spomen u ovom našem časopisu.

[Mihelčić, J., Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1923, br. 8-9, str. 145]

U gostonu došao je doskora na moj poziv i Jakov Mihelčić, državni nadlugar, kojega sam bio jošte iz Zagreba o našem putu obavijestio; vrijedni i iskusni planinar, penjač i lovac, sada već starac od 65 godina, ali mladić po snazi, izgledu i držanju, po svježini duha i riječi. Srdačan bijaše naš susretaj nakon punih 12 godina. Obnovile su se stare uspomene. Sve smo pretresli, sve do sitnice. Prije 12 godina (u srpnju 1911.) sprešli smo Jakov Mihelčić i ja kroz dvije sedmice mnogu glavicu i dulibu, sav planinski predjel onamo od Višnjevice planine do divljih, razderanih Bijelih stijena, on me je vodio u duboke provalije, ledene snježnice, u medveđe brloge... S njim sam ubrao na vrletima Bijelih stijena kraljicu naše alpinske flore runolist, ili kako on kaže, svileni bjelolistac. [...] Kad se prvo udivljenje u nama sleglo, stali smo se opet verati, sada na ove orijašice klisure, da uberemo koju planinku, koji runolist. Mihelčić je započeo s veranjem prvi, opazivši na jednoj gotovo okomitoj i nedohodnoj hridi napadno velik cvijet runolista. Nisam vjerovao, da će se moći do njega uspeti i zadrhtao sam, kad sam opazio, da mu se na jednom mjestu nogu omakla i on se spuzao natrag. Ali on, on je kao divokoza — i travka mu je dosta, da se u ravnotežju održi. Nakon prvog neuspjeha, odbacio je cipele i onako u čarapama ispeo se uz klisuru i jedva jošte ljevicom dokučivši ono mjesto, ubrao cvijet i zavitao s njim u dubinu govoreći: da se ubijem, ovakvoga više ne ču naći! Ali doista to je i bio runolist, kakvoga sigurno nitko jošte i nikada nije ubrao u Hrvatskoj, prava »balkanska zvijezda« (tako zovu Bugari runolist). On je i danas moja svojina, koju ne bi dao ni za što, jer svojom veličinom zaplanjuje. Mjeri u promjeru od vršaka najdužih latica 4.7 cm.

[Hirtz, M., Kroz Veliku Kapelu i Velebit do mora, Hrvatski planinar, 1923, br. 7, str. 101]

Vjekoslav Novotni

Jedan od najzaslužnijih članova Hrvatskoga planinarskog društva u prvih pedesetak godina svakako je bio Novotni:

A što se tiče djelotvornog rada i neprekidne propagande za HPD, u tome je Novotni jedinstven, bez preanca medju hrvatskim planinarima. Njemu treba poglavito zahvaliti, što se ovo društvo uzdržalo i spasilo od rasula u dva vrlo kritična razdoblja, od g. 1903.—1910. i za vrijeme svjetskog rata, kada su malone svi društveni poslovi spali na njegova ledja. Pribrao i preveo je u društvo životom svojom riječi i požrtvovnim radom, najmanje 400 članova i u tri maha pokazao se kao velikodušan dobrovstor, namijenivši iz svojih skromnih sredstava znatne prinose za planinarske kuće na Rišnjaku i Docima u južnom Velebitu i za planinarski dom i muzej u Zagrebu. S pravom se može reći, da je Novotni po svojim zaslugama i planinarskom radu bio medju hrvatskim planinarkama od prilike ono, što je bio župnik Aljaž medju slovenskim planinarkama.

[Zapisnik, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1928, br. 5-6, str. 136]

Ljudevit Rossi

Prije nekoliko godina obnovljeno je Rossijevo sklonište na Velebitu. U doba kad je sklonište (koliba) dobilo svoje ime Rossi nije mogao ni prepostaviti koliko će planinara u njoj boraviti:

Kad Ljudevit Rossi nije mogao da se uspne na vrletne Kukove, neka barem njegovo ime resi našu kuću pod vrletnim Pasarićevim Kukom. [...] Čast mi je stoga predložiti, da se danas izabere Ljudevit Rossi začasnim članom »Hrvatskog Planinarskog Društva« i da se na dan njegove proslave, koja će se održati 15. decembra o. g. u botaničkom zavodu saopći ovaj zaključak odbora i najavi prijedlog glavnog skupštini za izbor začasnoga člana. [...] Na upit predsjednikov glavna skupština jednoglasno odobrava i prima ovaj predlog, pa stoga predsjednik proglašuje g. Ljudevita Rossia začasnim članom HPD-a središnjice u Zagrebu. (Odobravanje i klicanje: »Živio Rossi!«).

[Glavna skupština Hrvatskog planinarskog društva, Hrvatski planinar, 1930, br. 7, str. 201]

Vjetrovita Sněžka

Damir Šantek, Zagreb

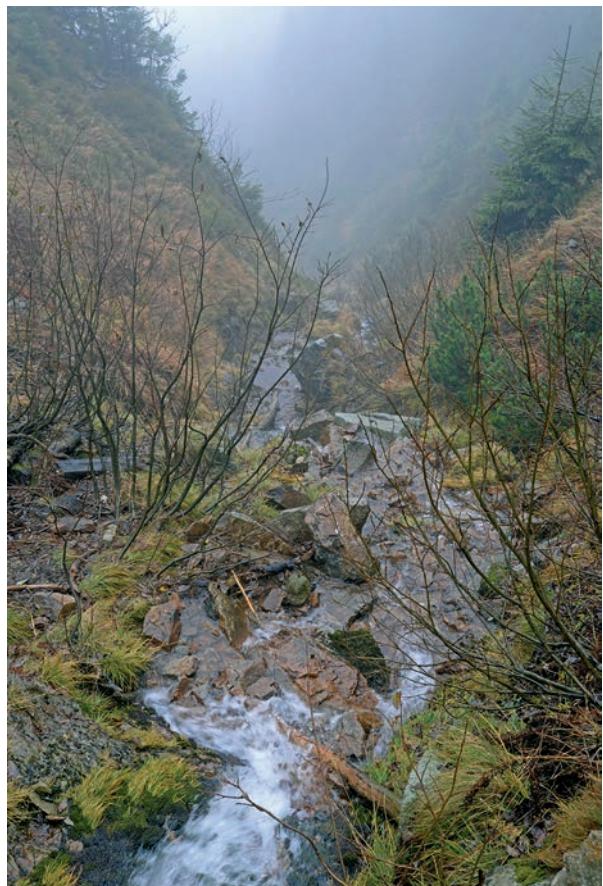
Jedan od brojnih
potoka koji
se spuštaju sa
Sněžke

Velebit, najopjevanija hrvatska planina, poznat je i po buri. Na njegovim vrhuncima udari bure nisu toliko snažni kao onda kad se taj moćni vjetar skotrlja niz njegove padine. Najjaču snagu dobiva u srazu s otvorenim morem. Zato i ne čudi što je najveća izmjerena brzina vjetra na meteorološkoj postaji Zavižan iznosila 136,8 km/h, dok je na Masleničkom mostu 21. prosinca 2003. zabilježeno čak 248 km/h. Na tunelu Božićima, između tunela Svetog Roka i Maslenice, 23. prosinca 2003. izmjerena je brzina vjetra od 307 km/h, no taj se podatak ne smatra službenim jer

taj mjerni instrument nije predviđen za mjerjenje tako velike brzine vjetra.

Mt. Washington u saveznoj državi New Hampshire u SAD-u poznat je kao planina s najvećom izmjerrenom brzinom vjetra na svijetu. Na visini od 1916,6 m izmjereno je čak 371,76 km/h. U nama nedalekoj Češkoj nalazi se nevelika planina, Sněžka, na kojoj je 1990. izmjerena brzina vjetra od 345 km/h, što je više nego dvostruko veća brzina od one na Zavižanu. Planina je to na koju češki planinari sasvim sigurno ne idu u japankama, kako se kod nas podrugljivo, ali ponekad i s pravom, žele diskreditirati češki planinari koji ponekad previše ležerno uživaju u ljepotama Velebita i Biokova.

Sněžka (češki) ili Śnieżka (poljski), visoka 1603 metra, najviši je vrh planinskog masiva Krkonoša (polj. Karkonosze), a nalazi se na samoj granici Češke i Poljske. Glavni planinski lanac proteže se u smjeru istok-zapad od Královeckog sedla ili Lubavskih vrata (516 m) na istoku do Novosvětskog ili Szklarskog prijevoja (886 m). Dužina Krkonoša je 35 km, a prostiru se na 617 četvornih kilometara. Od toga se čak 71 % nalazi u Češkoj. S poljske su strane padine prilično strme, dok su s češke znatno položitije. Kako visina Sněžke nije velika, mjesno se stanovništvo penjalo njezinim prostranstvima od davnina, a rudnici metalna postojali su na Obřom Důlu već u 16. stoljeću. Budući da je u 19. stoljeću Sněžka bila najviša točka Velike Prusije, time je dobila na važnosti. Na njezinu je vrhu sagrađeno više objekata. Najstariji među njima, kapelica sv. Lovre, izgrađen je 1681. Uz nju se na vrhu s poljske strane nalaze meteorološka postaja i restoran u obliku letćeg tanjura, a s češke poštanski ured i postaja žičare. Južno od Wielkog

DAMIR ŠANTEK

Szyszka, na visini od 1509 m, s češke se strane nalazi izvor rijeke Labe (Elbe). Obje su države zaštitile to područje kao nacionalni park, a 1992. UNESCO ga je proglašio zaštićenim rezervatom biosfere. Cijeli planinski lanac građen je od granita.

Dakako, na vrh se može stići iz obiju zemalja. Iz Poljske postoji više prilaznih putova, a uspon traje od 3 do 5 sati. S češke strane također postoji više staza, a uspon, ovisno o stazi, traje od 2 i pol do 4 sata. Do vrha se može stići i žičarom iz mjesta Peci pod Sněžkou.

Budući da je Sněžka najviši vrh Češke, odlučili smo se popeti na nju s te strane. Za uspon smo odabrali put iz Peci pod Sněžkou kroz Obří Důl, a za povratak kružnu turu preko Růžove hore. Put do poljskoga planinarskog doma punog naziva Schronisko Górskie Dom Śląski w Karkonoszach obilježen je plavim, a dalje do vrha crvenim markacijama. Silazna staza označena je žutim markacijama do Růžohorky, a zelenima do Peci pod Sněžkou.

Put započinje kod prve postaje žičare, koja zimi vozi samo vikendom, a vodi

najprije asfaltnom cestom uz rječicu Úpu, koja preko građenih kaskada teče prema dolini. Asfalt ubrzo prelazi u makadam, kojim se lagano uspinjemo do kapelice u Obřom Důlu iz 1873. Ondje nas je zatekla neočekivana obavijest da uspon tom stazom zbog odrona i srušenih stabala do daljnega nije moguć. Nakon kratkog dogovora i prisjećanja na probijanja i zaobilazeњa staza nakon nevremena u Gorskem kotaru i na Medvednici, ipak smo krenuli dalje. Građena staza, popločena granitnim pločama, postupno se uspinje kroz šumu. Dolazimo do prvih srušenih jela, isčupanih iz tla zajedno s korijenjem. Provlačimo se ispod stabala, preskačemo ih ili zaobilazimo, što je kajiput lakše, kajiput teže, a katkad naliće na mozgalicu koju treba riješiti na najjednostavniji način. U svakom slučaju, odluka da unatoč upozorenju nastavimo istim putom pokazala se dobrom jer prepreke nisu bile nepremostive.

Od Obřog Důla put postaje planinarski, a granitne ploče ustupaju mjesto nešto široj stazi. S usponom postaje hladno i vrlo vlažno pa nastavljamo s kapuljačama na glavama. Pored nas

Uspon kroz
crno-bijeli svijet

DAMIR ŠANTEK

Kapela na vrhu,
izgrađena 1655.
godine

žubori gorski potok. Prolazimo mimo objekta uzidanog u stijenu 1912., koji je služio za opskrbu vodom. Nebo se spojilo sa zemljom, spustila se magla, vjetar jako puše, a temperatura je ispod ništice. Stižemo do još jedne obavijesti o zabrani prolaska, ovaj put s gornje strane. Ubrzo nakon toga na prijevoju smo kod Schronisko Śląskiego planinarskog doma. Ovdje se spajaju staze iz Poljske i Češke. Prijevoj je zaleđen, vjetar nemilosrdno puše i svako nas malo baca pa posljednjih 50-ak metara do doma hodamo vrlo polako i pažljivo jer čvrstog

uporišta nema. Nevjerojatno i neobično: snijega gotovo nema, no cijela je zarađan okovana ulaštenim ledom. U domu je prilično mnogo ljudi, ali ne mogu se ugrijati jer nema grijanja. No, barem se mogu sakriti od nemilosrdnog vremena koje je zarobilo cijeli kraj. U domu se može okrijepiti, a račun se može platiti krunama, zlotima ili eurima.

Vijećamo kako do vrha jer nismo ponijeli dereze, a po stazi opločenoj kamenjem koje je prekriveno debelim slojem leda uspon zapravo i nije moguće. Odustati ili pokušati? Srećom, dvadesetak metara od doma počinje drvena ograda za koju se možemo pridržavati, a stotinjak metara dalje počinje staza u serpentinama, koja je čitavom dužinom ograđena željeznim lancem. Kad smo se malo ugrijali uz vruć čaj navlačimo na sebe sve što imamo i krećemo na uspon držeći se jednom rukom za ogradu, a zatim za lanac, drugom se oslanjajući o planinarski štap. Sasvim je jasno zašto Snežku mnogi nazivaju europskim Mt. Washingtonom. Takve uvjete nismo doživjeli nikada, ni na jednom od ozbiljnijih alpskih uspona, a evo nas u čudu u Češkoj, na nekakvoj mjesnoj »planinici«!

Na Snežki je
izmjerena brzina
vjetra od 345 km/h
(češki rekord)

DAMIR ŠANTEK

Nemoć se polako pretvara u zabavu, premda je vrlo neugodno i hladno. No, od mjesta gdje se osjećaš glupo i nemoćno sa svakim korakom bliže vrhu snaga volje raste, pa tako i raspoloženje. Postupno se počinje topiti led, ako ne vani, onda barem u nama. I evo nas ubrzo na vrhu. Od jakog vjetra sklanjamo se u ulaznom hodniku »poljskoga letećeg tanjura«. Vidik se svodi na desetak metara »mliječne staze«. Središtem zaravni uz meteorološku postaju dominira kapelica sv. Lovre. Potpuno je okovana snijegom i ledom, a njeni se obrisi gube u bijeloj izmaglici pa djeluje sveto i nadnaravno, kao da nije s ovoga svijeta, što bi zapravo svaka kapelica trebala i biti.

Silazimo na drugu stranu preko Růžove hore. Na vršnom su dijelu i s te strane snijeg i snažan vjetar, no kako se polako spuštamo, tako se krećemo sve mirnijim područjem, obraslim borovom šumom koja pruža dobar zaklon. Na Růžovohorskem sedlu, na visini od

1390 metara, staza se razdvaja. Zelena oznaka vodi na Jelenku, a žuta dalje do Růžove hore. Na Růžovoj hori nalazi se postaja žičare koja vodi na vrh Sněžke. Dovle se može doći asfaltnom cestom. Cestom se spuštamo dalje do Růžohorky, gdje se nalazi restoran. Ovdje se skreće s ceste i ponovno stiže na planinarsku stazu koja kroz gustu šumu silazi do Peci pod Sněžkou.

Već je pala noć i sve teže pronalazimo markacije. Odjednom smo ih izgubili pa nastavljamo dolje kližući se po blatu i mokrom snijegu, nagađajući kuda se trebamo spustiti. No nismo više bili daleko od cilja. Nakon dvadesetak minuta sastajemo se ponovno sa stazom i markacijama te prilično promrzli uskačemo u auto. Odmah palimo grijanje na maksimum. Pravo zagrijavanje nastavilo se u restoranu uz dobar gulaš od divljači i okruglice od kruha. Začas smo zaboravili sve one nevjerojatno snažne udare vjetra prema kojima je naša bura nježan lahor.

Arhitektonsko čudo na vrhu Sněžke - »leteći tanjur« na poljskoj strani

Sve ljepote Dilj gore

Miranda Gavrić Jularić, Slavonski Brod

*Ako naučiš prepoznati ljepotu,
vidjet ćeš je svugdje!*

Dilj je gora u srednjoj Posavini. Prostire se južno od Papuka i Krndije te istočno od Požeške gore, između rijeka Save, Orljave, Londže i Bida. Jugoistočna je ograda prostrane Požeške kotline, a ujedno sjeverna ograda Brodskog posavlja. Visina mu se postupno smanjuje prema istoku, gdje prelazi u nizinske ravnjake đakovačke uleknine. Glavno bilo stanovnici nazivaju »međa«, a ono je tu međašnju funkciju u prošlosti zaista i imalo. Naime, formiranjem Vojne krajine nakon sklapanja mira u Sremskim Karlovcima 1699. glavni greben Dilja preuzeo je

ulogu međe. Sjeverno od glavnog bila Dilja bilo je područje Slavonije, Pronuncijala ili Paurije, a južno od njega područje slavonske Vojne krajine – Granice. Tako je »međa« dijelila dvije političke tvorevine nastale poslije oslobođenja Slavonije od Osmanlija. Po toj je međašnjoj funkciji, koja je uslijedila zbog političkih razloga, cijela planina dobila ime Dil-gora, od čega je s vremenom nastao današnji naziv.

Ljepote Dilj gore najbolje se mogu upoznati obilaskom Kružnog puta po Dilju, koji ima pet kontrolnih točaka. To su planinarski dom »Đuro Pilar« (169 m), jezero Petnja (200 m), Pljuskara (260 m), Sovsko jezero (355 m) i vrh Čardak (423 m). Ta je planinarska obilaznica duga 42 km, a za

Ljeskove vode

JOSIP FAJGL

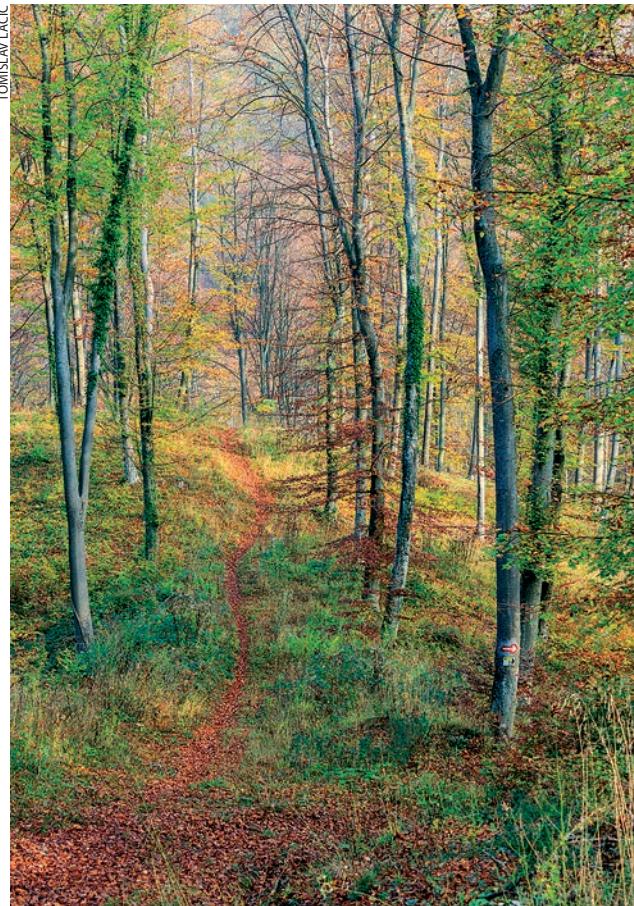

Iznad Glogovice

obilazak treba oko 13 sati. PD Dilj gora u pravilu u svibnju svake godine organizira obilazak Kružnog puta po Dilju kao dvodnevni izlet uz kampiranje na Sovskom jezeru, a zaljubljenici u duge staze mogu prijeći put i u jednom danu.

Dilj se ne odlikuje velikim visinama, no ima nekoliko atraktivnih vrhova. Cinkovac (461 m), najviši zapadni vrh Dilj gore, jednako je visok kao i istočni vrh, koji se zove Degman, ili po starom, Jurje brdo (461 m). Planinarima je dobro poznat i vrh Čardak (421 m) na glavnom hrptu Dilj gore. Iako nije najviši, privlačan je jer je ujedno važno križanje putova. Do njega se može doći markiranim putovima iz četiriju smjerova. S Čardaka možete poći na sjever prema Boroviku, na jug prema Ljeskovim vodama, ka zapadu prema Sovskom jezeru ili k istoku prema Lipovici. Vrh je livadica okružena šumom pa s njega nema vidika. Na njemu se nalazi visoka, zidana, trigonometrijska piramida. Jedina je kontrolna točka Hrvatske planinarske obilaznice na Dilj gori, a ujedno i kontrolna točka Slavonskoga planinarskog puta i Kružnog puta po Dilju. Čardak je popularniji od najviših vrhova Degmana i Cinkovca pa mnogi misle da je to najviši vrh Dilj gore.

Dilj gora je bogata izvorima i vodom pa Kružni put po Dilju neformalno nazivamo i Stazom tri jezera jer se obilaze jezero Petnja, Sovsko jezero i Ljeskove vode, od kojih svako na

Prema sv. Petki

U pokretu

svoj način uronjeno u zelene livade odražava na svojoj površini nebo i okolne šume. Svima koji ih posjetje ona pružaju dašak mira i odmora.

Sovsko jezero jedinstven je primjer prirodnoga jezera uz koje se razvila mala travnata oaza u šumovitome brdsko-brežuljkastom području. Nalazi se na visini od 271 m, površine je 3600 m^2 , a duboko je 8 – 10 metara. Jezero s okolnim područjem proglašeno je zaštićenim krajobrazom. To je ujedno i jedini zaštićeni lokalitet na Dilju. Obraslo je trskom, šašem i močvarnim travama, a zbog fosila pronađenih u jezerskim dubinama neki vjeruju da je ostatak Panonskog mora.

Petnja je slatkovodno akumulacijsko jezero smješteno na južnoj strani Dilja, u općini Sibinj, sedam kilometara sjeverozapadno od Slavonskog Broda. Nastalo je 1968. izgradnjom brane, a svrha mu je bila navodnjavanje rižinih polja u Jelas polju, koje nije zaživjelo. Jezero se snabdijeva vodom iz istoimenog potoka Petnje, koji izvire na Vidovom brdu.

Ljeskove vode također su umjetno jezero. Nalaze se na južnim padinama Dilj gore, tik pod Čardakom. Omeđuju ih tri brda, a u samoj udolini spajaju se dva potoka. Na kraju jezera je brana visoka 10 metara. Do Ljesković voda dolazi se mirnom cestom kroz sela Šunjevce i Korduševce. Kada dođete ovamo ugledat ćete veliku livadu u

čijoj se sredini smjestilo malo jezero sa svih strana okruženo gustom hrastovom, bukovom, grabovom i borovom šumom. Omiljeno je izletište planinara i svih drugih koji žele pobjeći u malu oazu mira. Od jezera se na Čardak stiže za sat vremena hoda.

Kanjon Pljuskare smješten je na južnoj padini Dilj gore, podno Vidovog brda. Riječ je zapravo o području s tri kanjona i četiri grebena. Kanjoni Pljuskare i okolica značajno su područje za biologe jer su reprezentativan primjer staništa hrasta medunca i crnog jasena. Taj tip staništa nije čest u Hrvatskoj pa su dijelovi šume uz kanjone dobili status zaštićenih šuma, a područje je zbog svoje vrijednosti uvršteno u europsku ekološku mrežu Natura 2000 kao područje značajno za očuvanje vrsta i staništa. Pljuskara, s brojnim fosilima pronađenima u stijenama Dilj gore, krije tajne jednog sasvim drugog svijeta, koji je postojao mnogo prije no što su ljudi hodali tim prostorima, podsjećajući nas da je Dilj gora nekad bila greben na dnu Panonskog mora. Na Pljuskari se nalazi i istoimeno planinarsko sklonište, nastalo zahvaljujući velikom trudu brodskih planinara. Ono pruža utočište brojnim planinarkama i posjetiteljima iz okolnih sela, cijele županije, pa i Hrvatske.

Na oko dva sata hoda od Pljuskare, između sela Brčina i Brodskih Zdenaca, nalazi se i najstariji stanovnik ovih prostora, čuveni Papahrast – navodno star više od 500 godina, s debлом promjera 5,2 metra. Njegovi godovi pamte priče iz davnina, a planinari ga rado posjećuju.

Planinareći Diljem možemo naići na mnoga zanimljiva sela, kao što je Lovčić, okružen gustim slavonskim šumama s koje mu god strane prilazili, selo koje svakog posjetitelja odvede u povijest. Uistinu, svaka vas šetnja Diljem može odvesti u avanturu – ako ste za nju spremni. Planinarski koraci često budu i jedini kada hodamo stazama kroz sela u kojima ljudi više ne žive. Svoje tragove često ostavimo i na zaboravljenim mjestima gdje nas uvijek pozdravi osmijeh rijetkih seljana koji nas nagovaraju da baš ondje trebamo skrenuti s markiranog puta. Na Dilju se mogu vidjeti i vinogradi, polja lavande, kao i šank na Viljevu, s najboljim vidikom, do kojeg vode mnoge staze. Najljepša je ona što polazi ispred kapele sv. Dimitrija u Brodskom Drenovcu. Usput, ta je gotička kapela s početka 14. stoljeća zaštićena kao spomenik nulte kategorije.

Sve u svemu, na Dilju ima mnogo mjesta koja pozivaju planinare i zaljubljenike u prirodu.

Dilj zimi

IVAN LONČARIC

Zimska idila (1. nagrada)

Jezero Petnja (2. nagrada)

Planinarski fotonatječaj »Sve ljepote Dilj gore«

Sve ljepote Dilj gore teško je opisati samo riječima pa je PD Dilj gora iz Slavonskog Broda pokušao fotografijom pokazati koliko ih ima na planinarskim stazama te planine. U povodu Međunarodnog dana planina, 11. prosinca, u suradnji s Fotoklubom Kadar SB, Slavonski Brod, organizirali smo fotonatječaj »Sve ljepote Dilj gore«.

Natječaj je trajao mjesec dana (od 10. studenoga do 10. prosinca 2017.). Glavna mu je svrha bila promocija planinarstva i planinarskih staza te svih lokacija i ljepota Dilja očima fotografske umjetnosti pa je uvjet za sudjelovanje bio da su fotografije snimljene na području Dilj gore. Motivi su mogli biti različiti: pejzaži, jezera, biljni i životinjski svijet, planinari na planinarskim stazama i sve što je oku lijepo.

Jedinstvena je veza planinarenja i fotografije jer prilikom posjeta svim tim divnim planinama svatko od nas poželi ponijeti sa sobom barem dio prizora i ljepota, zadržati ih za sebe i vraćati im se gledajući ih ili pokazujući drugima ono što nas je očaralo u planini. Fotografija nam upravo to omogućava – da uhvatimo, spremimo, ponesemo sa sobom i dijelimо sa svijetom one trenutke i prizore zbog kojih se uvijek iznova vraćamo na planine.

Dugo se u našem planinarskom društvu razvijala zamisao o fotonatječaju i izložbi planinarske fotografije, a kad sam se uključila u rad Fotokluba Kadar SB, organiziranje natječaja dogodilo se spontano, uz potporu članova društva i fotokluba. Suradnja planinara i fotografa u Slavonskom Brodu traje dugo pa se tako u knjizi

Teodora Trifunovića »Planinarstvo u Brodu: 65 godina Planinarskog društva Dilj« (1991.) spominje osnivanje fotosekcije pri HPD-ovoј podružnici Dilj-gora 1936., kojoj se priključuju svi brodski fotoamateri. Formiranje sekciјe bilo je potaknuto uspjesima Brođana na fotoizložbama. Članovi su tada za građane Broda pripremili izložbu 214 planinarskih fotografija, od kojih je 18 dobilo posebno priznanje.

Uvjet za sudjelovanje u natječaju – da fotografija mora biti snimljena na Dilj gori – postavili smo upravo kako bismo potaknuli planinare i ostale ljubitelje prirode da prošeću Diljem i zabilježe neke njima lijepе prizore te kako bismo sebe i sve ostale podsjetili kakve sve ljepote skriva naš Dilj. Promatram koliko su ljudi nesvjesni ljepote prirode što ih okružuje i koja im je nadohvat. Maštaju o dalekim destinacijama istodobno ne videći ljepotu onoga što je ispred njih. U razgovoru s poznanicima uvidjela sam da većina građana Slavonskog Broda, pa i cijele županije, uopće nije svjesna da im se u zaledu nalazi predivna Dilj gora, s idealnim stazama za planinare početnike, slavonskim šumama, kanjonom Pljuskarom, čak tri jezera i mnoštvom staza koje kriju razna iznenadenja. Svaki put kada hodam Dilj gorom uvjerim se da ne trebam otići na drugi kraj svijeta kako bih vidjela komadić raja. Svako mjesto ima zanimljivosti u svojoj blizini pa je čudno zašto nam je ljepše nešto što je daleko, dok ljepote prirode koje su nam blizu i pred očima često ne doživljavamo u onoj mjeri u kojoj zaslužuju. Ako naučiš

prepoznati ljepotu, vidjet ćeš je svugdje! – to je bila ideja natječaja.

Na natječaj su pristigle ukupno 82 fotografije, od kojih je 66 zadovoljilo minimalne uvjete veličine. Sve su prispjele fotografije prekrasne te pokazuju raznolikost staza Dilj gore i motiva koji se mogu naći u svim vremenskim prilikama. Dilj je uistinu predivan u svako doba godine pa se tako mogu vidjeti ljetne fotografije zelenih brežuljaka, vinograda, livada, šuma, šarenog cvijeća u proljeće, njegovih jezera, šuma pokrivenih snijegom te njegovo divno, jesensko izdanje, kad je zaodjenut u šareno, šuštavo lišće.

Bilo je doista teško izabrati najbolje, no uza stručnu pomoć članica Fotokluba Kadar SB Sandre Korov Stoić i Tanje Pifar izabrane su i nagrađene tri fotografije: 1. »Zimska idila« (Sovsko jezero) Ljiljane Ferić, 2. »Jezero Petnja« Domagoja Skutarija i 3. »U sjeni starca« (Papahrast) Arona Mažurana.

Svečano proglašenje pobjednika, dodjela diploma i nagrada te prikaz svih fotografija pristiglih na natječaj upriličili smo 18. siječnja 2018. u planinarskom domu »Đuro Pilar«. Okupilo se 50-ak planinara i gostiju, za koje je priređena multimedij-ska prezentacija. Nagrade su osigurali planinarsko društvo i Fotoklub Kadar SB, pa je tako prva nagrada bila »Planinarski udžbenik« i članarina planinarskog društva za 2018., druga nagrada tečaj digitalne fotografije koji organizira Fotoklub Kadar SB, zemljovid Dilj gore i članarina planinarskog društva, a treća nagrada preplata za Hrvatski planinar.

ARON MAŽURAN

U sjeni starca (3. nagrada)

I za kraj, hvala svim sudionicima natječaja. Međutim, ovim završava samo prvi dio priče. Cilj nam je promovirati planinarske staze i jezera Dilj gore pa se nadamo da ćemo tijekom godine uspjeti prikupiti sredstva i organizirati izložbu o Dilj gori na kojoj bi bila prikazana većina pristiglih fotografija. Lijepo je gledati Dilj kroz vaše kadrove!

Pozdrav danu

MARGARETA ŠEĐIAREVIĆ

Iskustva s Europskog hodočasničkog puta

Ružica Petrović, Osijek

Europski hodočasnički put (EHP) počinje u poljskom gradu Čenstohovi (Częstochowi), a završava u Međugorju. Kao što mu i ime kaže, povezuje zanimljiva europska vjerska odredišta. Projekt provodi istoimena udruga iz Budimpešte, a financira ga Europska unija putem Programa prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska i drugih sličnih projekata. Prvi dio projekta završen je 2015. U projekt su bili uključeni grad Pécsvárad i općina Beremend u Mađarskoj te grad Našice u Hrvatskoj. Projektom

koji je završio 2015. uspostavljen je dio trase kroz Mađarsku, od Ostrogonja (Esztergoma) do Marijađuda (Máriagyűda), odnosno do granice s Hrvatskom. U Hrvatskoj je uređen dio puta od granice, od Baranjskoga Petrovog Sela do Našica.

Naše PD Zanatlijia iz Osijeka djeluje u nekoliko sekcija, od kojih je Sekcija sv. Josipa Radnika usmjerena planinarenju pod okriljem vjere. Saznavši za taj projekt, odlučili smo u nekoliko jednodnevnih izleta prijeći dio EHP-a od Pécsvárada do Našica. Prvi je izlet bio u lipnju 2016. Hodali smo od Pécsvárada do Kövestetőa. U organizaciji i realizaciji projekta uvelike su nam pomogli dragi prijatelji iz Mađarske Rudolf Bognár i Sándor Jakab, koji su sudjelovali u trasieranju i obilježavanju puta, a bili su i naši vodiči cijelim putem kroz Mađarsku.

Polazna točka EHP-a u Mađarskoj je Pécsvárad, udaljen 17 km od Pečuhu. Zanimljive gradevine, crkve, mnogobrojne kapelice, kuće u brdima, mjesto okruženo vinogradima, pitomim kestenom i šumama u planini stvaraju ugodno okruženje za hodočasnike, a time je i duhovni ugodaj potpuniji. Taj je gradić jedan od značajnijih u Mađarskoj, a ima i dugu povijest. Nakon Pécsvárada i postupne uzbrdice (da, i toga ima u Mađarskoj!) hodanje se nastavlja prekrasnim šumskim putom do vrha Zengőa (682 m). To je ujedno i najviša točka brda Mečeka (Mecseka). Na putu prema Pečuhu (Pécs) prolazi se kroz Püspökszentlászló, malo selo s povijesnom značajkom, u dolini na sjevernoj strani Zengőa. S vrha smo se spustili do Kövestetőa, gdje je završila naša prva dionica EHP-a.

Drugi izlet bio je u jesen iste godine, a hodali smo od Kövestetőa blagim uzbrdicama i nizbrdnicama, kroz slikovita sela, sve do Pečuhu i njegove katedrale. Pečuh je središte Baranjske županije i peti grad po veličini u Mađarskoj. Jedan je od najstarijih mađarskih gradova, s naseobinama

koje datiraju još iz prapovijesti. Na tome su mjestu početkom 2. stoljeća Rimljani osnovali grad Sopianae, koji je bio jedan od važnih trgovačkih središta Panonske provincije Rimskoga carstva. Između 3. i 4. stoljeća postaje sa širenjem kršćanstva i regionalno vjersko središte. Ranokršćanska nekropola Sopianae potječe iz 4. stoljeća, a ima podzemne grobne komore, zidove oslikane rijetkim kršćanskim temama i nadzemne memorijalne kapele.

Naš treći izlet EHP-om bio je u svibnju 2017. te se poklopio s tradicionalnim godišnjim hodočašćem Pečuške biskupije u Marijađud (Máriagyűd). Mađarski su hodočasnici išli cestom, a mi markiranom stazom, koja nas je vodila kroz nepregledna polja uljane repice u punome cvatu, pšenice, ječma, tek nikloga kukuruza i suncokreta te kroz slikovita mađarska sela Pogány i Bissea. Nadomak Bissea »oprala« nas je kiša pa smo imali priliku probijati se blatnim poljskim putovima koji nimalo ne zaostaju za onim poznatima u našoj Baranji. Nakon Bissea i kratke stanke za ručak

slijedio je uspon na najvišu točku brda Tenkesa (408 m) iznad Marijađuda, a zatim ugodan spust kroz bajkovitu šumu i surduk na samome njezinom kraju. Stigavši u Marijađud, pridružili smo se misi na otvorenom i ostalim hodočasniciima. Slijedilo je razgledavanje prelike crkve, bazilike Pohodenja Blažene Djevice Marije. Kratko smo se zadržali u lijepoj okolini bazilike.

Marijađud je jedno od najvažnijih hodočasničkih mjesta u Mađarskoj i marijansko svetište. Selo je i u rimsko doba bilo važno za putnike, koji su se pored rimskoga puta odmarali i crpili vodu iz izvora u podnožju Tenkesa.

Stopedesetgodišnja turska okupacija značajno je razdoblje u povijesti ove regije. Na granici naselja Aršanja odigrala se 1687. najvažnija bitka, koja je završila porazom Osmanlija. Aršanj, u krilu planine Szársomlyó, pravi je dragulj po povijesnim, kulturnim i prirodnim vrijednostima. U tradicionalnim mađarskim vinskim podrumima možemo isprobati okus probranih vina toga područja. U neposrednoj blizini Beremenda nalazi

se granični prijelaz prema Hrvatskoj i najjužnija točka Mađarske, a znamenitost je toga naselja kapela pomirenja.

Naš četvrti izlet u Mađarsku, na još jednu dionicu EHP-a, zbio se lanjskoga rujna. Krenuli smo od crkve u Marijađudu prema Beremendu i mađarsko-hrvatskom graničnom prijelazu. Bio je prekrasan jesenski dan, a berba grožđa u vino-gradima u okolini mjesta bila je u punom jeku. Opet su nas dočekivala i ispraćala slikovita mađarska sela, a jednoličnost ravničarskoga pejzaža razbilo je brdo Aršanj blizu Beremenda. Neki su se članovi našega društva već prije penjali na nj. Nakon sedam sati hoda stigli smo do Beremenda, krajnje točke puta kroz Mađarsku. Na proljeće nastavljamo dijelom koji prolazi kroz Hrvatsku.

Hrvatski dio EHP-a ukupne duljine 70 km započinje u hrvatskom dijelu Baranje. Iako na neki način zatvorena, gotovo izolirana, Baranja je pravi turistički biser kontinentalnoga dijela Hrvatske. Svojom ljepotom, gastronomskom ponudom, vinima i tradicijskim običajima svake godine

privlači sve više turista. Hodajući Baranjom prolazimo kroz Baranjsko Petrovo Selo i Novi Bezdan. Svako je od tih sela na svoj način posebno i spremno ispričati vlastitu priču hodočasnicima.

Potom nas put vodi prema Slavoniji, rijeci Dravi te Belišću i Valpovu. Iako gotovo srasla, ta su dva grada izgledom potpuno različita. Dok je Belišće razmjerno mlad grad nastao na industriji, postanak Valpova veže se uz davno doba nastanka vlastelinstva.

Putovanje se nastavlja prema Našicama. Upravo je ta dionica EHP-a na neki način osobita jer prolazi predivnom slavonskom ravnicom, poljima i šumama te pitomim slavonskim selima.

Posebno treba istaknuti Bocanjevce, koji su 2015. proglašeni etnoselom. Ako se neko naselje toliko razlikuje od drugih, to su svakako Marjanski Ivanovci, prekrasno selce od samo nekoliko kuća, napušteno i gotovo zaboravljeno.

Put nas dalje vodi u naselja na području Grada Našica: Jelisavac, Breznici Našičku i

Markovac Našički. I napokon stižemo u Našice. Grad je okružen prekrasnom prirodom, a od ostalih se slavonskih gradova razlikuje brdovitošću svoje okolice, što može zahvaliti svome položaju na obroncima Krndije.

Krajnja je točka EHP-a kapelica sv. Martina u našičkom prigradskom naselju Martinu, koju su početkom 13. stoljeća izgradili križari. Danas je to jedina potpuno očuvana templarska crkva u Hrvatskoj. U Našicama je za prihvat hodočasnika uređen Hodočasnički centar, a dio puta kroz grad vodi nas njegovim znamenitostima – velikim parkom oko dvorca obitelji Pejačević, do crkve sv. Antuna Padovanskoga s franjevačkim samostanom te perivojem lipa kod mauzoleja i kapelice obitelji Pejačević u Matanovcima, gdje je u okviru spomenutog projekta uređen križni put.

Napravili smo dobar »posao«, s velikim užitkom, i naravno, u nadi da će to poslužiti na dobrobit svim budućim hodočasnicima, planinarima i dragim ljudima.

Ondje gdje Soča ljubi Jadransko more

Darko Mohar, Rijeka

Može li se planinariti područjem na kojem nema planina? Tamo gdje nema ni uzbrdica ni nizbrdica? Planinariti na nula do najviše tri metra nadmorske visine? Čak i malo ispod morske razine? Odnosi li se pridjev »planinarski« na planinara ili planinu? Zanimljiva pitanja s višezačnim odgovorima. No, jesu li to uopće bitna pitanja? Ili su najvažniji priroda, kretanje i boravak u prirodi i druženje?

Planinska skupina Bazovica iz Rijeke nije jedina planinarska družina koja je organizirala izlet na ušće Soče u Jadransko more.

Soča

Za Soču kažu da je najljepša europska rijeka. Izvire iz mračne špilje visoko ispod Jalovca u Julijskim Alpama, probija se kroz brojne sutjeske i korita u dolini Trengle, skuplja vodu pritoka iz brojnih bočnih alpskih dolina. Impresivan slap pritoka Boke vidljiv je s glavne ceste nedaleko od Bovca, a za prekrasna korita rijeke Tolminke treba se malo potruditi i skrenuti s ceste prema Tolminu. Doline Trengle, Zadnjice i Lepene mjesta su koja neizostavno treba posjetiti. Pa Sveta gora ili, po kestenu i trešnjama znana obližnja Goriška brda! A još

Soča na putu prema
Jadranskom moru

smo uvijek u dolini, nismo se ni počeli penjati u planine!

Boju vode rijeke Soče ne može se opisati riječima. Nizvodno od Tolmina po prvi se put u život rijeke miješa čovjek i njezinu snagu obuzdava branama za sedam hidroelektrana. Još 17 hidroelektrana koristi vodu njezinih pritoka. Malo nakon Solkanskog mosta, najdužega kamenog mosta na svijetu, s najvećim lukom od 85 metara, poslije 95 km toka kroz Sloveniju, Soča prebjegne u Italiju i furlansku nizinu te se nakon 42 km izljeva u Jadransko more.

Sočanski front

Alpska ljepotica, međutim, ima krivnjom čovjeka vrlo tamnu prošlost. Njome i danas teku krici i bol stotina tisuća pогinulih, nestalih i ranjenih vojnika i civila stradalih u Prvom svjetskom ratu kad je na njezinim obalama uspostavljen Sočanski front, linija ratovanja između Austro-Ugarske monarhije i Kraljevine Italije. Od 1915. do 1917. na tom se području odvijalo dvanaest ofenziva, jedanaest talijanskih napada i jedan, posljednji, austrijski, kad je front pomaknut daleko na zapad, na rijeku Piavu. U svakoj od tih bitaka bilo je mnogo tisuća ranjenih i pогinulih, a tragove ratovanja, vojna groblja, razorene utvrde i kaverne, zahrđalu bodljikavu žicu i ostatke milijuna ispaljenih granata nalazimo u dolini Soče na svakom koraku, na vrhovima iznad nje, kao i na slovenskom i talijanskom krasu. Nijemi svjedoci patnje i boli, ljudske gluposti koja nažalost traje i danas, širom svijeta, stotinu godina nakon bitaka na Soći. Stari su Latini govorili *Historia magistra vitae est* (Povijest je učiteljica života), a danas znamo da od povijesti nema lošije učiteljice, od nje nitko nikad ništa nije naučio. I trajat će to tako do konca svijeta jer čovjek ne može promijeniti svoju posesivnost, grabežljivost, gramzljivost, egoizam, misao da je on jedino inteligentno biće i da mora vladati Zemljom, da je važno imati, a ne biti.

Ptice

Za razliku od alpskih područja u gornjem toku rijeke Soče, njezino ušće, močvarno područje okruženo lagunama, postalo je staništem i odmorištem mnogih vrsta ptica. U ljetnim i zimskim mjesecima broj je ptičjih vrsta manji od 200, a u proljetnim i jesenskim mjesecima premaši 300. To

Dolina Trente

je područje zaštićeno kao park prirode Foce dell'Isonzo. Srce parka je Isola della Cona pokraj Tržiča (Monfalconea) u Italiji. Park prirode obuhvaća 2400 ha i više od 15 km toka Soče. Kroz park su provedene dvije staze, od kojih je jedna opremljena zaštitnom ogradom i promatračnicama kako se ne bi uznemiravale ptice, i druga, dužine 5 km, koja nasipom dovede posjetitelja do krajnjega kopnenog rta (Punta Spigolo) i utoka Soče u more. Park se može obići pješice, kajakom, biciklom ili na konju. Postoji mogućnost smještaja i prehrane.

U parku se može uživati u promatranju bezbrojnih ptica, koje su vjerojatno svjesne čovjeckove prisutnosti, ali i zaštite koja im je pružena, pa u močvari žive svoj uobičajeni život. Zaštićene su od uznemiravanja ogradama, visokom vegetacijom i promatračnicama. Na sličan se način ptice štite i u kanjonu rijeke Clyde pokraj gradića New Lanarka jugoistočno od Glasgowa u Škotskoj, u kojem se gnijezdi jedna vrsta sokola. U Hrvatskoj, nažalost, park prirode Kuntrep na otoku Krku, koji je prvi na svijetu proglašom namijenjen zaštiti bjeloglavih supova (i nekih drugih ptičjih vrsta), nema dodatne zaštite od uznemiravanja ptica.

Kako je golub tražio vodu

O pticama, njihovoj inteligenciji, sposobnostima komunikacije, vještinama, snalažljivosti, načinu života pojedinih vrsta i borbi za opstanak mnogo je toga napisano i snimljeno. Priroda je ugrožena, ptice kao njezin sastavni dio također. I park prirode Isola della Cona osnovan je u posljednji

čas, 1996., čime je spriječena namjera da se to područje isuši i prilagodi čovjekovim potrebama.

Kad već govorimo o pticama samo još kratka priča o golubu koji je tražio vodu. S prijateljem i njegovom suprugom autor ovog teksta krenuo je u ribolov iz čamca u područje rta Šila na Prviću u Velebitskom kanalu, poznatom po zločudnoj buri, u područje najjužnijeg rta toga najvećega nenastanjene i potpuno suhog otoka u Jadranskom moru. Ljetni, vruć dan, ribolov k'o ribolov, ne previše uspješan. Nikoga živog u blizini. Odjednom je iznad čamca počeo kružiti golub (ne galeb!), javljajući se odrješitim krikovima i uporno nadljećući čamac. Želi li možda sletjeti? Prijateljeva supruga s pramca prijede u kokpit i svi se pomakoše na krmu. I stvarno, nakon minute golub sleti. Ali zašto? To nije uobičajeno ponašanje ptice. Je li gladan? Bez naglih pokreta posada namrvi nešto kruha u prolazu pokraj kabine, ali golub ne pokaže preveliko zanimanje za hranu. Žedan?! U maloj se posudici ubrzano nađe nešto vode. Posudica je postavljena koliko je bilo moguće bliže ptici. Polaganje je došetala do vode stalno promatrajući ljude. Još jedan pogled, a kad je vidjela da nema opasnosti gurnula je glavu u vodu i srkala, srkala. Napokon je podigla glavu, pogledala, odšetala na

pramac, zastala, još se jednom okrenula kao da se želi zahvaliti i odletjela.

Ponosna što je uspjela shvatiti što je ptica tražila i što joj je mogla pomoći, posada se vratila ribolovu. I razmišljanju o tome kako je čovjek u svojem egoizmu, misleći da mu je Bog dao pravo upravljanja svim živim i neživim na ovom svijetu i zaboravivši da svojim činjenjem ili nečinjenjem ugrožava samoga sebe, odavno izgubio komunikaciju s prirodom kojom je okružen.

A sada, gojzerice s nogu

Na dan izleta u park prirode Isola della Cona vremenska prognoza nije bila bajna: promjenjivo oblačno, uz vrlo jak jugo, a poslijepodne grmljavinsko nevrijeme. Pa ipak, od izleta nismo odustali. Društvo je bilo pripremljeno za moguće blatne uvjete u močvari, a kad počne kiša bit ćeemo već na putu kući. Većina je odabrala dulju stazu koja vodi do rta Spigola, a ostali će promatrati ptice na kružnom putu s nekoliko promatračica. No, ubrzano je slijedilo iznenadenje: livada kojom smo trebali prići nasipu uza Soču bila je pod vodom, mnogo dubljom no što bi se moglo prijeći u gojzericama. Nedavno je bilo mnogo kiše, ali zašto je Soča ovdje toliko narasla? Na oglednoj

Prelazak preko rijeke Soče, s gojzericama u rukama

DARKO MOHAR

Ptice i konji na ušću Soče u Jadransko more

turi nisam uočio tu pojavu. Dvije su planinarke, jer sam im najavio blato, ponijele sa sobom visoke čizme, dok su se ostali mislili zaštiti od blata gamašama.

Nakon kratkog dogovora, zainteresiranih za bosonog nastavak puta nije bilo mnogo. Petero najhrabrijih nastavilo je put, a ostali su se vratili na kraću kružnu stazu i tamo promatrali ptice. Iako je voda na pojedinim mjestima sezala znatno iznad gležnja, nije bila prehladna, a i hodati bos značilo je vratiti se u davno djetinjstvo, kad se velik dio kasnog proljeća, ljeta i rane jeseni prehodalo bez cipela, s ugodnim osjećajem blata koje se uvlači između nožnih prstiju i tople prašine koja štiti tabane. Planinariti bos? Uspostaviti neposredan doticaj s energijom Zemlje? Malo je onih koji to redovito rade.

Nagrada za upornost bila je izdašna – bijeli konji na kraju puta poslušno su pozirali, velika jata labudova uz zaglušnu su buku uzlijetala s prekrasno modre Soče, jesenje boje u svim nijansama, tamno modro more na drugoj strani nasipa, tmasti oblaci koji su se valjali s juga i sunce koje je povremeno provirivalo kroz njih. Osjećaj iskona nisu pomućivali ni pogledi na udaljeno brodogradilište i visoke industrijske dimnjake u Tržiču, kao ni na mještašca na visokoj, stjenovitoj tršćanskoj obali.

Na povratak ponovno iznenadenje – vode je na putu bilo mnogo manje! Sada su se »sporna« mjesta mogla pregaziti i u gojzericama. Kamo je nestala voda? Za južnih vjetrova jugo nabija morsku vodu prema sjevernom Jadranu, ponekad toliko snažno da more poplavi niže rive. Ali,

jugo i dalje puše, nije oslabjelo. Da, ali još jedna prirodna pojava podiže i spušta morskou vodu – plima i oseka. Očigledno smo na šetnju prema nasipu krenuli za najveće plime, a sada pomalo nailazi oseka. Zanimljivo planinarenje, na trenutke čak malo ispod razine morske vode.

Na rastanku od toga prekrasnog područja još jedan pogled na Soču, koja se je ponovno zaogrnila plaštem predivne plave boje i krenula, nošena strujama Jadranskog mora u nove avanture ne obazirući se na svađe zbog hrvatsko-slovenske granice, na prevelik izlov ribe i svega što živi uz more, klizeći uz plinske i naftne platforme i rafinerije, pokušavajući izgurati otpad koji u Jadran donose južne struje iz Albanije, promatrajući kako ljeti prekrasni jadranski otoci stenu pod navalom turista, a veliki tankeri putuju do krajnjeg sjevera, kao i na propadanje industrijskih pogona i brodogradilišta izgrađenih na samoj obali... Najveće uživanje donose joj orkanske bure i jake nevere koje čovjeka ipak uspijevaju učiniti malim i koje barem povremeno i privremeno očiste zrak.

Za kraj

Područje oko Trsta pruža mnogobrojne, vrlo zanimljive mogućnosti za šetnje, planinarenje te posjećivanje raznih prirodnih i povjesno-kulturnih znamenitosti, kao što su prelijep, za vrijeme Austro-Ugarske kozmopolitski grad Trst, s dvorcem i katedralom San Guisto, tramvaj iz Trsta za Općine, razgledni greben iznad Općina, Doberdobsko i Prelosno jezero s parkom prirode, ostaci Sočanskog fronta na vrhovima Grmadi ili Vrhu svetega Mihaela (Debeloj griži), dolina Glinščice, obližnji Oglej (Akvileja) – vrlo važno arheološko nalazište i mjesto do kojeg je dopiralo Bizantsko carstvo, turističko i ribarsko naselje Gradež (Grado), planinarske obilaznice Vertikala i Pot Sonje Mašere, dvorci Devin (Duino) i Miramare, izvor danas najkraće talijanske rijeke Timave kod Štivana, uz samu obalnu cestu od Tržiča prema Trstu. Površinski tok dug je samo dva kilometra, a podzemno je napajaju rijeke Soča, Vipava i Reka. Ova posljednja izvire ispod Gumanca kraj Klane. Moglo bi se nabrojiti još mnogo toga vrijednoga planinarsko-turističkih pohoda, ponajprije u kasnu jesen, zimi ili u rano proljeće, kad su visoki vrhovi okovani snijegom i ledom.

Dr. Josip Garilović

U srijedu, 10. siječnja, sahranjen je na groblju sv. Ilijе u Požegi požeški planinar i dugogodišnji član HPD-a Sokolovac dr. Josip Garilović. Ispraćaju je nazočio velik broj građana i planinara, a oproštajno slovo održao je predsjednik HPD-a Sokolovac Predrag Livak.

Garilović je bio vodič brojnih izleta, dužnosnik HPD-a Sokolovac, učitelj u planinarskoj školi i omiljen čovjek na planinarskim stazama. Za svoj aktivran i predan rad primio je tijekom četrdesetak godina brojna planinarska priznanja, među kojima i plaketu HPS-a.

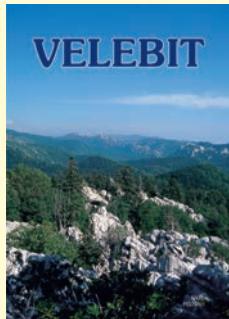
Dr. Garilović bio je nedvojbeno jedan od najboljih poznavatelja požeškoga gorja, a osobito središnjega Papuka, zapadne Krndije, Požeške i Dilj gore. Bio je enciklopedijski znalac zavičajne Dilj gore, kojoj se čitavog života vraćao, kako bi okom i uhom obnavljao sjetu svoje mladosti u rodnom Čaglinu.

Odlazak dr. Garilovića, velikana požeškog planinarstva, nenadoknadiv je gubitak upravo u godini kada se obilježava 120 godina planinarstva u Požegi.

dr. Antun Lovrić

PREKO 60% POPUSTA !!!

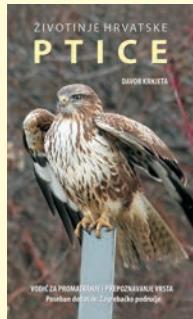

VELEBIT

Autor: **Ante Pelivan**

- fotomonografa
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: **Davor Krnjeta**

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

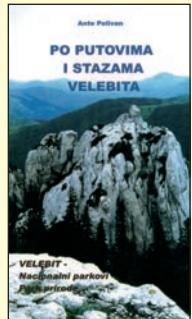

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ

Autor: **Vlado Božić**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA I njihovi pritoci

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno. (poštارина uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

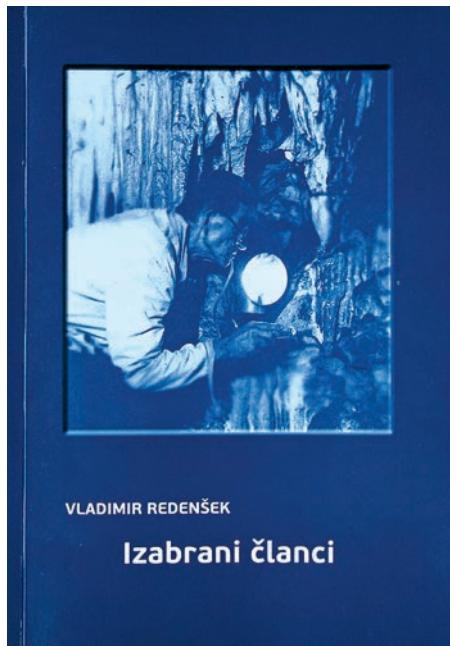
Vladimir Redenšek – Izabrani članci

Gradska knjižnica Dugo Selo izdala je koncem 2017. knjigu o Vladimиру Redenšeku, već 63. izdanje dugoselske biblioteke »Terra sancti Martini«. Knjigu je priredio ravnatelj knjižnice Predrag Topić, a posvećena je jednom od zaslužnih stanovnika Dugog Sela. No, citateljima Hrvatskog planinara Redenšek je poznat po svojem speleološkom djelovanju.

Rođen je 1889. u Odri kraj Zagreba. Živio je u Jastrebarskom, a školovao se u Zagrebu, gdje je završio klasičnu gimnaziju i započeo studij farmacije. Zbog materijalnih poteškoća napustio je studij i 1914. zaposlio se na željeznicu u Dugom Selu, gdje se i nastanio. U Dugom Selu živio je do 1930., kada se preselio u Zagreb. Zbog zdravstvenih razloga otišao je 1940. u prijevremenu mirovinu. Umro je 1972.

Za vrijeme boravka u Dugom Selu bio je aktivan član tamošnjega Hrvatskog sokola (aktivan vježbač i dužnosnik), ali i aktivan sudionik mnogih događanja u tom gradu. Tamo je započeo svoju spisateljsku karijeru – pisao je i objavljivao razne članke od 1915. do 1969.

U predstavljenoj knjizi objavljen je Redenšekov kratak životopis i njegovi izabrani članci raznovrsne tematike. Pisao je o zarobljenim Rusima u Dugom Selu, o moru, zdravlju, piscima A. G. Matošu i I. S.

Turgenjevu, a napisao je i devet lovačkih anegdota, ali i ciklus od 10 članaka o životu i običajima Roma. Ipak su mu najznačajniji članci o prirodi, posebno o špiljama, koje je objavio u časopisima Priroda i Naše planine (12 članaka).

Ovo je prilika da podsjetimo na Redenšekov speleološki rad. Planinarstvom, posjećivanjem špilja, proučavanjem i skupljanjem špiljskih životinja, napose kornjaša, počeo se baviti još 1927. Budući da je u međuvremenu stekao izvjesno znanje u istraživanju špilja (1948. postao je članom PD-a Zagreb), vodstvo Planinarskog saveza Hrvatske zamolilo ga je u rujnu 1949. da bude instruktor speleologije na Jugoslavenskom planinarskom instruktorskom tečaju u Paklenici. Redenšek je to prihvatio i održao speleološki dio tečaja u špilji Manitoj peći u Paklenici. Tečajci su stekli naziv »instruktor planinarstva«. Na tečaju se rodila ideja o osnivanju prve speleološke udruge u planinarskom društvu pa je već 15. studenoga 1949. Redenšek osnovao Špiljarsku sekciju u PD-u Zagreb – prvu takvu u Hrvatskoj. Zbog boljih uvjeta rada prešao je 1950. s dijelom članstva u PD Željezničar, ondje također osnovao Špiljarsku sekciju i bio njezinim pročelnikom do 1953. U PSH je 1952. postao referent za špiljarstvo, a 1954. pročelnik Komisije za špiljarstvo te 1956. izradio Pravilnik te komisije. Zbog bolesti i drugih poteškoća nije više bio aktivna na terenu. Posjećivali su ga speleolozi Srećko Božičević i Branko Jalžić, kojima je postupno predavao svoju bogatu speleološku ostavštinu (bilješke o

špiljama i špiljskim životinjama). Ona je dijelom završila u Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu, a dijelom u arhivi SO HPD-a Željezničar.

Nagrađen je Zlatnim znakom PSH i Zlatnim znakom PS Jugoslavije, a od 1972. počasni je član SO PD-a Željezničar. SO mu se odužio postavivši mu 1976. jedinstven nadgrobni spomenik – sigu s pločom.

Članovima HPD-a Željezničar knjiga je predstavljena u društvenim prostorijama na sastanku 28.

studenoga 2017., a stanovnicima Dugog Sela 8. prosinca u Gradskoj knjižnici. Tamo su speleolozi koji su sudjelovali na predstavljanju knjige saznali da je Redenšek zastupljen tekstom i slikama i u knjizi »Sokolski pokret u Dugom Selu« iz 2016., također u izdanju Gradske knjižnice Dugo Selo.

Knjiga »Vladimir Redenšek – Izabrani članci« može se nabaviti po cijeni od 50 kn, a sadrži 125 stranica s 27 fotografijama.

Vlado Božić

SPELEOLOGIJA

Skup speleologa Hrvatske 2017.

Od 17. do 19. studenoga 2017. u Čilipima (Konavle) održan je tradicionalni Skup speleologa Hrvatske, prvi put dosad u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Skupovi speleologa održavaju se svake godine počevši od Skupa u Ozlu 2000., odnosno od Dana speleologa Hrvatske na Vodicama 1999. Ovogodišnji Skup bio je posvećen razvoju speleološke djelatnosti u Hrvatskoj, koja je započela prije 433 godine u Dubrovniku kada je dubrovački državnik, filozof i književnik Nikola Vitov Gučetić u djelu »O Aristotelovim meteorima« 1584. dao prvi znanstveni opis špilja u Hrvatskoj.

Organizatori ovogodišnjeg Skupa bili su Speleološki odsjek HPD-a Snježnica i Komisija za speleologiju HPS-a. Partner Skupa bila je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije, a glavni pokrovitelji bili su Dubrovački savez športova, Grad Dubrovnik te Hrvatski, Zagrebački i Istarski speleološki savez. Glavne aktivnosti Skupa bile su do pojedinosti isplanirane i možemo reći da je organizacija Skupa bila na visokoj razini.

Na Skupu su se okupila 243 speleologa iz Hrvatske, Italije, Slovenije, Makedonije, Crne Gore te Bosne i Hercegovine. Održano je 35 predavanja podijeljenih u četiri tematska bloka: Speleologija Dubrovačko-neretvanske županije, Speleološke organizacije, edukacija, film i publicistika, Speleološke ekspedicije i istraživanja te Znanstvena istraživanja i stručne aktivnosti u špiljama. Sudionici su imali priliku nazorciti predstavljanju knjige »Speleologija«, vidjeti nagradene filmove sa 7. Speleo Film Festivala održanog u Karlovcu, razgledati 30-ak stručnih postera, posjetiti pet štandova udruga te sudjelovati u natječaju za najbolju speleofotografiju godine. Bile su postavljene čak četiri izložbe speleološke tematike – »Istraživači hrvatskog podzemlja«, »20 godina rada Speleološkog društva Karlovac«, »15 godina rada Speleološkog kluba Ursus Spelaeus« te »Geološke i speleološke karakteristike otoka Mljet«.

Održana je i redovna godišnja skupština Komisije za speleologiju HPS-a. Sva su se događanja odvijala u dvorani Doma Kulture Čilipi, Osnovnoj školi Cavtat – Područnoj školi Čilipi i Galeriji KUD Čilipi.

Za Sudionike Skupa s akreditacijom osiguran je topli obrok te mogućnost besplatnog posjeta Sokol kuli, Gradskim zidinama, Žičari, Muzejima i galerijama Konavala, Muzeju Domovinskog rata Dubrovnik, popust u pizzeriji »Tata Mata« i kafiću »Cele« na Stradunu te obilazak Đurovića špilje.

Nina Lučić i Aida Barišić

Skup speleologa Hrvatske u Čilipima

U Zagrebu održan ispit za naziv »speleolog«

U prostorijama HGSS Stanice Zagreb u Bliznecu održan je 27. siječnja ispit na kojemu su provjerena teorijska i praktična znanja kandidata za stručni naziv »speleolog«. Domaćini ispita bili su članovi SO PDS-a Velebit iz Zagreba.

Ispitnu komisiju činili su instruktori speleologije Ana Bakšić, Aida Barišić, Teo Barišić, Vlado Božić, Čedo Josipović, Nikolina Marić i Filip Filipović te instruktorski kandidati Marijan Sutlović, Damir Janton i Marko Rakovac.

Od 13-ero prijavljenih kandidata za naziv »speleolog«, 11-ero ih je pristupilo ispitu, a osmoro ga je uspješno položilo te steklo naziv »speleolog«. Preostala trojica kandidata, koji su pokazali dobro znanje na ispitu, trebaju ponovno obraditi neke ispitne teme, nakon čega će i oni steći naziv »speleolog«.

Novi su speleolozi Marina Grandić (SO PDS Velebit, značka »speleolog« br. 240), Darko Španja (SO PDS Velebit, 241), Matea Talaja (SO HPD Željezničar, 242), Nina Trinajstić (SK Ozren Lukić, 243), Velimir Ivačić (SK Ozren Lukić, 244), Katarina Koller Šarić (SO PDS Velebit, 246), Dino Grožić (SO PDS Velebit, 247) i Dominik Šime Samac (SO HPD Ante Bedalov, br. 250).

Uočena je stanovita nesigurnost u poznavanju osnova orijentacije pa je Komisija za speleologiju HPS-a

VLADO BOŽIĆ

Novi speleolozi

(KS) preporučila da se u okvirima matičnih udruga poradi na podizanju razine znanja iz tog područja i u program rada za posljednji kvartal 2018. uvrstila stručni seminar o toj temi. Osim toga, kandidati bi trebali više znati o ulozi KS-a, kao i ulozi speleologa u procesu speleološke edukacije te pravima, obvezama i odgovornostima koja preuzimaju položenim ispitom. Preporučuje se da iskusniji članovi pomognu mlađim kolegama u shvaćanju i preuzimanju dijela obaveza i odgovornosti u budućem radu.

Aida Barišić

PLANINARSKI VODIČI

Anita Bistričić – prva žena na čelu Komisije za vodiče

U sjedištu HPS-a u Zagrebu održan je 27. siječnja izborni sastanak Komisije za vodiče. Nakon razrješenja dosadašnjeg pročelnika Dorijana Klasnića i članova Izvršnog odbora Komisija je za novu pročelnicu izabrala Anitu Bistričić, članicu PD-a Platak iz Rijeke. Imenovan je i novi Izvršni odbor Komisije koji uz pročelnicu čine Alan Čaplar (Potkomisija za školovanje), Jadranka Čoklica (administrativni i licencijski poslovi), Karolina Supina Vrabec (koordinacija rada stanica), Nikola Šebrek (instruktorski kadar) i Hrvoje Tržić (projekti). Oružarstvo Komisije vodi Eugen Zobaj, a Radnu skupinu za osobe s posebnim potrebama Stjepan Dubac.

Anita Bistričić prva je žena na čelu Komisije za vodiče od njezina osnutka, a vrijedi istaknuti da je u Izvršnom odboru Komisije po prvi put uravnotežen broj žena i muškaraca. Zanimljivo je da se u ovom trenutku

na čelu čak pet vrlo dobro organiziranih i aktivnih stručnih HPS-ovih komisija (za vodiče, alpinizam, sportsko penjanje, speleologiju i planinarske puteve) nalaze žene.

Na sastanku su predstavnici stanica vodiča izvjestili o svom radu i postignućima u protekloj godini, ali i o poteškoćama te očekivanjima članstva od Komisije za vodiče, na temelju čega su utvrđeni zadaci u predstojećem razdoblju. Razgovaralo se

i o provedbi aktivnosti predviđenih planom utvrđenim u prosincu 2017., kao i o potpori stanicama koje imaju poteškoća s provođenjem redovnih vježbi i drugih aktivnosti. Među ostalim, Komisija je raspravila i donijela odluku o izradi nove značke za vodiče.

U evidenciju Komisije upisana su 1644 vodiča, od čega 941 licencirani vodič različitih razina stručne sposobnosti. Vodiči HPS-a zastupljeni su u svim aktivnim planinarskim udrušugama u Hrvatskoj te godišnje izvedu nekoliko tisuća izleta, tura i pohoda.

Alan Čaplar

Psunj dobio prvu poučnu stazu

Na Psunj, najvišoj slavonskoj planini, otvorena je 13. siječnja poučna staza »Tajne Psunja«. Riječ je o 5 km dugoj početnoj dionici postojeće planinarske staze što vodi od Lipika prema planinarskom domu Omanovac te ostacima zidina srednjovjekovne utvrde Bijela stijena. Pet ploča za poučnu stazu tijekom protekle dvije godine osmisili su, izradili i postavili članovi PD-a Lipa iz Lipika uza stručan doprinos priatelja iz Lipika te finansijsku potporu Grada Lipika i Hrvatske poštanske banke u ukupnom iznosu od 12.000 kuna.

Za cilj projekta započetog 2015. lipički su planinari postavili popularizaciju šetnji i izleta na Psunj te otkrivanje tajni te slavonske planine, bogate prirodnim ljepotama, florom i faunom. Za ostvarenje toga cilja odabrali su dionicu planinarske staze koju članovi društva redovito održavaju, a vodi od središta Lipika do planinarskog skloništa Točkica u zaselku Gagićima (281 m), koju je vrlo lako svladati. Na dvjema od pet poučnih tabli postavljenih na početku »Vinjinog puta« i »Mladenovog sokaka« prisjetili su se dvojice planinara koji su pridonijeli čišćenju i uređenju ove planinarske staze kao i cijelokupnom radu planinarskih društava u Lipiku i Pakracu (PD Lipa i PD Psunj). To su Vinko Marošević - Vinja (1949. – 2014.) i Mladen Pavković (1935. – 2016.). Pet ploča na lokacijama ispred pošte u Lipiku, u zaselku Skenderovcima, na početku »Mladenovog sokaka«, na »Vinjinom putu« i ispred planinarskog skloništa članovi društva postavili su tijekom završne radne akcije jedne siječanske, ali gotovo proljetne subote. Time je poučna staza otvorena, kako bi potaknula sve ljubitelje prirode da se upuste u otkrivanje psunjskih tajni.

Antun Ciglenečki

Obnova Premužičeve staze na Rabu

Rapski planinari – inicijatori projekta »Jedan otok – jedna staza«

PD Kamenjak, Rab, jedna je od najmasovnijih i najaktivnijih udruga na otoku Rabu. Uz brigu o zdravom životu te suživotu ljudi i prirode, aktivno sudjeluje u nekim projektima koji obogačuju turističku ponudu otoka.

Projekt »Jedan otok – jedna staza«, koji provodi PD Kamenjak, utemeljen je na potražnji turističkih operatera i turista koji traže nešto više od tri mjeseca sunca i mora. Obavljene su pripreme i zaključeno je da je otok Rab idealna destinacija za pješačenje.

Rad na projektu započeli smo obnavljanjem i čišćenjem staza. Velik odjek imale su akcije na urušenoj i devastiranoj Premužičevoj stazi u Kamporu. S lovcima smo čistili stazu na Vrsima iznad Mundanija. U Barbatu smo obnavljali karalu od tzv. Ipsilona do Pantunje i dalje. Markirali smo i obnovili Rapsku transverzalu od Mišnjaka do Lopara, s više poprečnih staza od zaselaka prema Tinjarosi. U Loparu smo čistili neke od staza što vode prema uvalama, postavili signalizaciju te počeli radove na poučnoj stazi Ciganka – Siće. Na Frugi smo imali radionicu za školarce na temu obrade kamena i zidanja mocira. Aktivno sudjelujemo u projektu Geo parka otoka. I najnovije, u tijeku je akcija spajanja i obnavljanja našega kulturno-povijesnog blaga, Premužičeve staze na potezu Fruga – Mundanije, koja bi u konačnici trebala spojiti Lopar s Grpama, odnosno Ipsilonom.

Treba naglasiti da su obje općine na otoku Rabu stale iza PD-a Kamenjak i naših akcija. To daje poticaj ljudima, koji se rado odazivaju na radne akcije za dobrobit društva i sebe samih.

U osnovi, glavni su ciljevi projekta evidentiranje i obnavljanje povijesnih putova i staza, revitalizacija zaledja, vraćanje prirodi te plasman domaćih proizvoda

Kod planinarskog skloništa Točkica na Psunj

i znanja. Prema procjeni, otok Rab trebao bi ponuditi barem 150 km atraktivnih pješačkih staza i putova. To i nije toliko velika brojka jer samo dužina Premužićevih staza, s dionicama koje spajamo, iznosi oko 20 kilometara, a Rapska transverzala duga je oko 30 kilometara. Velika je i mreža putova koji povezuju stare zaselke. Slijede pastirske staze prema dolcima i davno napuštenim pašnjacima. Tu su i turističke staze kojima kupači kreću prema obali, kao i staze uz obalu. Za pješačenje su podobni šumski i drugi putovi. Ima i virtualnih staza. To su staze gdje trase nema, a kreće se prema promotivnom materijalu, od točke do točke, kao što su Geo park i planirana transverzala Botana.

Posljednje su, ali vrlo važne, tematske staze. Uz njih možemo vidjeti i osjetiti pojedine otočne djelatnosti i značajke. Primjer je Etno staza, koja vodi uza stare kuće, kamenice, mošune i mostiće. Vinska cesta povezuje proizvođače vina i ugostitelje, a Medarska staza, koja vodi od medara do medara, omogućava kušanje i kupnju proizvoda te razgledavanje.

PD Kamenjak trenutačno djeluje na dvije tematske staze. Prva je Premužićeva. Cilj nam je evidentirati, obnoviti i promovirati sve staze što ih je ing. Ante Premužić sa suradnicima izgradio na otoku od 1931. do 1937. Planira se izrada spomen-obilježja, a budući da su Premužićeve staze širom poznate, želimo na Rabu organizirati i tradicionalne susrete Premužiću u spomen.

Članovi rapskoga PD-a Kamenjak na radnoj akciji

Druga je poučna staza Ciganka – Siće, duga 4,5 kilometra. Ona povezuje povijesne, arheološke, geološke i botaničke značajke Lopara. Predviđeno je postavljanje 25 informativnih ploča, uređenje ulaznog platoa sa stalcima za informativni materijal, stolova i klupa na odmorištima te koševa za smeće i putokaza.

Na projekt se nadovezuju i izleti po otoku koje organizira planinarsko društvo kako bi se mlade upoznalo s davno napuštenim stazama. Tu treba spomenuti i razgovore s domaćim ljudima.

Za kraj treba priznati da za dobrobit društva treba samo malo volje, vremena i spoznaje te da jedino sami sebi možemo odrezati bolji komad kruha. Ivo Olip

Građena staza iz Mundanija
prema Kamenjaku

20. Vincekova pohod PD-a Bundek s rekordnim brojem sudionika i odličnim ugođajem

Za svoj jubilarni pohod priželjkivali su dobro vrijeme i velik broj sudionika, što im se i ostvarilo. Kroz start je prošlo čak oko 3700 sudionika, od toga 500 djece i mladih, članova stotinjak planinarskih društava iz Hrvatske, Slovenije, Mađarske i Bosne i Hercegovine. Od ranih jutarnjih sati nije prestajala gužva na autobusnoj stanici u Murskom Središću, s koje je nekoliko autobusa tri sata prevozilo planinare i rekreativce do Toplica Sv. Martina. Na samom startu sudionike je dočekala zvonjava gostujućih »Korenti« iz slovenskog Pobrežja, koji su rastjerali i posljednje kišne kapi te raskrilili sunčan dan. Nakon okrjepe i kruha sa slanim krenulo se na stazu dugu 14,5 km do Murskog Središća. Staza prelazi preko pet brežuljaka, a završava ravničarskom dionicom i završnom šetnjom poznatom murskom šetnicom do Sportske dvorane u Murskom Središću.

Već po tradiciji, na mnogobrojnim se stajankama, od Grkavečkoga, Venga, Gradičkoga, Koncovčkoga, Baloga do Bundeka, plesalo, pjevalo, družilo i uživalo na suncu, krijepilo vinom, a degustirala su se i

Posebni gosti na Vincekovu pohodu

Dio dugačke kolone planinara i šetača

mnogobrojna tradicijska jela. Na nekim je od njih bila organizirana i tradicionalna rezidba vinove loze, tzv. Vincekov obred.

U organizaciji pohoda sudjelovali su mnogobrojni članovi PD-a Bundek, među kojima i 20-ak vodiča. O sigurnosti su se skrbili članovi HGSS-a uz logističku potporu DVD-a Mursko Središće. Srećom, ove su godine imali tek jednu intervenciju, za razliku od prošlogodišnjega, ekstremno snježno-ledenoga pohoda, na kojem ih je bilo više.

Nakon 4 do 5 sati hodanja planinari i šetači stigli su u Mursko Središće, gdje ih je dočekala bogata ponuda pića i planinarskih jela. Predsjednica PD-a Bundek Sonja Vršić zahvalila je svima na dolasku, društвima uručila zahvalnice, a gradonačelnik Dražen Srpk uručio je planinarskom društvu ugovor o koncesiji za korištenje kupljene parcele namijenjene izgradnji planinarske kuće na Muri. Sve je nazočne pozdravila dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica i domaćinima čestitala na rekordnom i uspješno organiziranom Vincekovu pohodu. Zahvalnice su dobila i trojica inicijatora pohoda: Zlatko Bahun, László Ligeti i Alojz Pahor. Uz pjesmu i ples druženje se nastavilo do kasne večeri.

Zašto je Vincekova pohod toliko zanimljiv planinarima? Naime, planinari ne vole masovnost (više vole šetnje i planinarenje s nekolicinom prijatelja, s probraćnim društvom), a ni ovi im međimurski brežuljci nisu osobit izazov. No, čini se da je baš u tome čar Vincekova pohoda i da je zato tako privlačan. Poslužit će se riječima iskusnoga međimurskog planinara Dragutina Kolca: »Vincekova je pohod izvanredna prilika za ponovne susrete s mnogim osobama s raznoraznih dosadašnjih pohoda, ali i manifestacija lijepih i dobrih vibracija kojima ovi bregi i gostoljubivi domaćini odišu na svakom koraku, pa stoga ne čudi da se mnogi zaljubljuju u njih i svake im se godine ponovno vraćaju u još većem broju.«

Sonja Vršić

Pohod po Ludbreškoj planinarskoj obilaznici

Već tradicionalno, na blagdan Sveta tri kralja, PD Ludbreg organizirao je pohod po Ludbreškoj planinarskoj obilaznici. Ove se godine u »Centru svijeta« okupilo više od 350 planinara iz 26 udruga iz Zagreba, Zagorja, Podravine, Prigorja, Primorja, Međimurja te susjedne Mađarske i Slovenije. Da bi pohod prošao u najboljem redu, pobrinuli su se vodiči, novoformirana stanica HGSS-a Koprivnica i gradska organizacija Crvenoga križa Ludbreg. Okupljene su na početku pozdravili gradonačelnik Ludbrega i predsjednik PD-a Ludbreg zaželjevši im ugodan boravak i druženje na pitomim podravskim bregima i njihovim kletima.

Tijekom hodanja 23 kilometra dugom stazom, uz usputne okrjepe kod domaćih ljudi, u njihovim vino-gradima, stvarala su se nova prijateljstva i širila se diljem Lijepe Naše priča o Centru svijeta i Gruntovčanima. Završno druženje svih sudionika održano je u hotelu Amalia u Ludbregu, uz obvezan grah, živu glazbu i ples. Sve je to najbolja pozivnica za sve one koji su bili na pohodu i one koji nisu, da dođu nagodinu na 9. pohod po LPO-u.

Darko Kos

Mala planinarska škola HPD-a Bilo

Lani je u organizaciji HPD-a Bilo iz Koprivnice održana Mala planinarska škola za članove Sekcije mlađih planinara i planinarske skupine OŠ »Đuro Ester« iz Koprivnice, prva takve vrste u Koprivnici. Predavanja su se održavala u večernjim satima u prostorijama škole, a nakon cjelokupne edukacije učenici su pisali završni ispit. Idejni začetnik i voditelj škole bio je Miroslav Kanisek, profesor biologije i kemije, vodič HPS-a, voditelj Sekcije mlađih planinara i planinarske skupine OŠ »Đuro Ester«.

Prvo predavanje održao je 7. veljače 2017. planinarski vodič Ivan Burić. Drugo predavanje, o planinarskoj opremi, održao je dopredsjednik društva i planinarski vodič Renato Rac. Miroslav Kanisek je predavanjem o zaštićenoj prirodi Hrvatske učenike upoznao s različitim kategorijama zaštite prirode i razlozima ugroženosti brojnih biljaka i životinja, a zatim i s osnovama meteorologije. Predavanje o orientaciji održao je Zoran Pintarić, planinar i profesor geografije u Gimnaziji. Učenici su praktičnom vježbom naučili usjeveriti kartu te pravilno čitati osnovne topografske znakove bitne za snalaženje u prirodi. Peto je predavanje održao Miroslav Kanisek, a tema je bila Prva pomoć u planini. Učenici su praktičnim radom naučili stavljati flaster, a nekoliko je učenika demonstriralo zamatanje ozljeda zavojem. Završni je ispit imao 20 pitanja iz svih područja obrađenih u školi, a za prolazak je bilo potrebno rješiti

Voditelj Male planinarske škole Miroslav Kanisek s učenicima

50 % ispita. Svi su učenici zadovoljili taj uvjet, a Dinko Majerus i Dorian Tarle rješili su pisani ispit bez ijedne pogreške.

Dana 18. ožujka 2017. održan je jednodnevni planinarski izlet na Zeleni vrh na Psunj. Staza se uspijala prema planinarskom domu pa je bilo malo teže hodati, ali uz dobru zabavu, veselje, šale i dobro društvo školarci nisu osjetili velik napor. Kad se ispred njih pojavi planinarski dom, ostali su bez daha – dom je velika građevina ispred koje su prekrasno djeće igralište, nogometno igralište, livada s vidikom na Pakrac i Lipik, roštilji i obavjesne ploče koje su rado čitali. Uživanje na travi, razne društvene igre i boravak u prirodi dobro su upotpunili dan. Nastavnici su naložili vatru te pokupili kobasice da bi ih svi zajedno ispekli, a nakon njih su slijedile palacinke za svakoga.

Školu su započela i uspješno završila 44 učenika uzrasta od petog do osmog razreda, a za uspješan završetak svoga prvog planinarskog školovanja primili su i diplome Hrvatskoga planinarskog saveza.

Osnovna je ideja male planinarske škole bila da mali planinari upoznaju prirodne ljepote svojeg zavičaja i nauče kako se sigurno kretati planinama, da pobliže saznaju što je to planinarstvo, kako je nastalo i zašto ljudi odlaze u prirodu. U školi prilagođenoj njihovu uzrastu, održanoj u skladu s Pravilnikom o maloj planinarskoj školi u HPS-u, upoznali su se s osnovnom planinarskom opremom, saznali što sve treba ponijeti sa sobom na jednodnevne i višednevne planinarske izlete te kako se sigurno kretati planinarskom stazom i orijentirati u prirodi. Naučili su kako treba štititi prirodu i još štošta drugo, a sve to na edukativnim radionicama, vježbom i igrom na terenu, promičući tako već u ranoj mladosti načela zdravog života i ekološku svijest.

Mali koprivnički planinari na putu prema Zelenom vrhu na Psunj

U okviru Sekcije mlađih planinara HPD-a Bilo djeluje sedam planinarskih skupina pri osnovnim školama »Đuro Ester«, »Braća Radić«, »Antun Nemčić Gostovinski«, Sokolovac, Koprivnički Ivanec, Gola i Rasinja te jedna u Gimnaziji »Fran Galović«, s prosječno oko 140 članova. Želja je da se i u godinama koje slijede provede osnovna planinarska edukacija putem malih planinarskih škola, svake godine u drugoj školi, kako bi naši mali planinari mogli što sigurnije boraviti u prirodi i planinama. Trenutačno se priprema Mala planinarska škola u OŠ »Antun Nemčić Gostovinski« u Koprivnici.

Osvrnetimo li se malo u prošlost, vidjet ćemo da rad s mlađim planinarima nije novijega datuma jer HPD Bilo u tom segmentu već ima bogatu povijest. Osamdesetih godina prošlog stoljeća osnovane su na inicijativu pokojnog dr. Milivoja Kovačića, tadašnjeg predsjednika Društva, i ostalih članova, brojne planinarske sekcije u gradskim školama i školama u okolnim naseljima, najviše zaslugom zainteresiranih učitelja, nastavnika i profesora planinara, članova Društva. U organizaciji HPD-a Bilo održavaju se u školama brojna predavanja o planinarstvu, popraćena izložbama planinarskih fotografija, što pridonosi povećanju broja mlađih članova. Prosječno ih je tih godina bilo oko 500, a u jednom trenutku 1992. broj mlađih planinara u Društvu bio je 770.

Iz današnje se perspektive i zbog svima znanih razloga te brojke ne mogu ponoviti, ali vidljiv je kontinuirani višegodišnji rad s mlađim planinarima, već od predškolske dobi, u više sekcija, događanja i projekata koje provode vodiči i voditelji Društva. Stečeno znanje i iskustvo u radu s mlađima te ljubav prema planinarstvu nastojimo kvalitetno prenijeti na mlade planinare pa se nadamo da će to i roditelji znati prepoznati.

Renato Rac

Završen treći ciklus dvogodišnjega etapnog obilaska SPP-a

Osječka su planinarska društva Zanatlija i Bršljan-Jankovac izletom od Međe podno Crnog vrha do Petrova vrha (daruvarskoga) završila treći ciklus etapnog obilaska Slavonskoga planinarskog puta (SPP-a). Ciklus obuhvaća 16 izleta (etapa) u dvije godine ili osam organiziranih izleta godišnje.

Treći smo ciklus započeli u veljači 2016. izletom od Petrova vrha preko manastira Pakre i Velikog Javornika do sela Španovice. Etapni se obilazak nastavio tijekom 2016. i 2017. nizom izleta duž čitavoga vijenca slavonskoga gorja, preko Psunja, Požeške gore, Dilj gore, Krndije i Papuka, pri čemu se redom obišlo svih 35 kontrolnih točaka SPP-a. Iako nepovezano, slavonsko je gorje vrlo raznoliko po prirodnim i geomorfološkim osobitostima te bogato povjesnim građevinama. SPP ujedno povezuje i najviše vrhove tih planina pa prelazimo preko Brezova polja na Psunj, najvišega vrha Slavonije, Velikog Javornika, Maksimova hrasta, Kapavca, Klikuna, Čardaka, Lončarskog visa, Petrova vrha (krndijskog), Kapovca, Javora, Bazove glave, Češljakovačkog visa, Ivačke glave, Visokog vrha, Loma, Sovjaka, Ljutoča te Crnoga i Petrova vrha (daruvarskog). Neki od njih uključeni su i u Hrvatsku planinarsku obilaznicu pa su planinarama posebno zanimljivi. Osim niza vrhova, na SPP-u nailazimo i na brojne povjesno važne građevine, kao što su manastir Pakra, Čaklovacka kula, kula Gračanica, crkva sv. Martina u Lovčiću, Bedemgrad i Ružica grad. Sve je to uklopljeno u prelijepu prirodu, hrastove i bukove šume te slikovite krčevine s kojih se pružaju prelijepi vidici uokolo, a prepune su divljih bobica. Hodamo i nažalost zapuštenim pašnjacima uza slikovita, zabačena slavonska sela u kojima kao da je vrijeme stalo, koji obiluju raznolikim

Na Slavonskom planinarskom putu

Kod planinarskog doma Đuro Pilar u Brodskom Vinogorju

biljem, među njima meni posebno dragim kaćunima. Jednako su lijepi i zanimljivi žuboreći potoci i rijeke, brojni izvori pitke vode, slikoviti, moćni stjenjaci, šipilje, jame i kanjoni...

SPP je najstarija hrvatska obilaznica (utemeljena je 1957.). Tijekom 60 godina SPP je mijenjao trasu i kontrolne točke nadograđujući se do sadašnjih 308 kilometara i 35 kontrolnih točaka, utvrđenih 2000. godine.

Projekt etapnog obilaska SPP-a započela je skupina entuzijasta iz PD-a Zanatlija iz Osijeka u ožujku 2012. s namjerom da zbog dužine trase i složenosti pojednostavi obilazak. Svaki sljedeći etapni izlet počinje točno na mjestu gdje je prethodni završio pa se za svakoga dvogodišnjeg ciklusa zaista prehoda svih 308 kilometara SPP-a i kružno obidi sve kontrolne točke. Izleti se ciklički ponavljaju pa se u nekom od sljedećih ciklusa može nadoknaditi propušten izlet. Na etapnim se izletima hoda prosječno od 6 do 7 sati i pijeđe dvadesetak kilometara, što je mnogim sudionicima ujedno i dobar trening za ozbiljnije planinarske pothvate.

Etapnom su se obilasku SPP-a 2013. priključili planinari HPP-a Bršljan-Jankovac. Članovima dvaju planinarskih društava iz Osijeka priključuju se planinari iz još petnaestak slavonskih društava. Središnje su mjesto okupljanja planinara Našice, u kojima počinje i završava svaki etapni izlet.

Prema podacima Vladimira Pavičića, predsjednika PD-a Zanatlija, ujedno i idejnog začetnika etapnog obilaska SPP-a, u tri dosadašnja ciklusa održano je 48 izleta. Na njima je sudjelovao ukupno 2771 planinar, tj. prosječno 57 po izletu.

Najveća je vrijednost etapnog obilaska SPP-a u tome što je potaknuo međusobno upoznavanje i druženje slavonskih planinara i suradnju planinarskih društava na području Slavonije. Zahvaljujući toj suradnji zajedničke zabave članova dvaju društava – »Planinarski divani«, postali su tradicionalni. Oni su ujedno bili i prigoda da se sudionicima etapnog obilaska uruče značke za uspješno završen obilazak SPP-a. Tako je bilo i 2. prosinca 2017., kada je 17-ero sudionika dobilo svoje zaista zaslužene značke.

Umjesto zaključka, pozivamo vas da nam se pridružite u četvrtom ciklusu etapnog obilaska SPP-a te u veselom i ugodnom društvu i vi organizirano prijedete svoj SPP.

Ružica Petrović

Druženje na Petrovo vrho kod Daruvara

Svečano obilježena 90. godišnjica organiziranog planinarstva u Pakracu

Podružnica HPD-a Psunj u Pakracu osnovana je 29. siječnja 1928. pa se ove godine obilježava 90 godina organiziranog planinarstva u Pakracu. Upravo ta velika obljetnica bila je povod održavanju svećane sjednice Skupštine PD-a Psunj u subotu 27. siječnja u pakračkoj Gradskoj vijećnici. Sjednica je započela hrvatskom himnom u izvedbi Staše Kukić i Tamburaškog orkestra Pakrac, a nakon toga je predsjednik Društva Zoran Milaković pozdravio okupljene planinare i goste, među kojima su bili predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak, članovi Izvršnog obora HPS-a Edo Bogović i Ivan Hapač, predsjednik Udruge Slavonski planinari Otmar Tosenberger, zamjenik pakračke gradonačelnice Marijan Širac, čelnici lokalnih ustanova i institucija, predstavnici PD-a Lipa, Lipik; PD-a Zanatlija, Osijek; PD-a Zmajevac, Novska; PD-a Petrov vrh, Daruvar, te Odreda izviđača Pakra, Pakrac.

U izvješću o radu Društva, koje je iznio predsjednik Zoran Milaković, moglo se čuti da je u 2017. održano šesnaest sjednica Izvršnog odbora. Nekoliko je članova završilo opću planinarsku školu u organizaciji PD-a Zmajevac iz Novske, članovi Visokogorske sekcije pokušali su se popeti na Mont Blanc, a predstavnici Društva sudjelovali su na radionici o pisanju projekata, na sajmu »Slavonski banovac«, surađivali s Hrvatskim centrom za razminiranje te završili s ugradnjom peći na pelete u planinarskom domu Omanovac. Održan je i već tradicionalni Memorijalni pohod Fokinom stazom 1991., s više od 200 sudionika, održavali su se planinarski putovi te odvijale radne akcije. Na kraju 2017. Društvo je imalo 105 članova.

Krešimir Čehulić, dopredsjednik Društva, izvjestio je u ime Sekcije za gospodarstvo da je u prethodnoj godini održano osam radnih akcija (čišćenje planinarskog doma, priprema drva, saniranje terase / popravak pločica), u kojima je sudjelovalo 26 članova. U ime Sekcije za izlete i propagandu, Borislav Černi je rekao

Pakrački planinari s predsjednikom IO HPS-a Vladimirom Novakom

kako su tijekom prošle godine organizirali dvadeset izleta (Putevima Psunja, Izleti u nepoznato, 67. Dani slavonskih planinara – Strmac, Hrastovička gora, Velebit, Medvednica, Mljet...), na kojima je sudjelovalo 370 planinara. Žarko Roček, voditelj Sekcije za planinarske putove i markiranje, kazao je da su članovi uređivali planinarske staze i održavali njihovu prohodnost te izrađivali nove putokaze i putokazne ploče. Članovi Visokogorske sekcije prošle su se godine pokušali uspeti na Mont Blanc, što im nije uspjelo zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta. Održali su, među ostalim, vježbe spašavanja i kretanja po zaledenim površinama, izvjestio je Stevo Nagy. Financijsku stranu obrazložila je Dragica Širac, dok je Eva Feldvebl, predsjednica Nadzornog odbora, izvjestila da je sve bilo regularno. Željko Feldvebl, predsjednik Suda časti, izvjestio je da nije bilo nikakvih pritužbi.

Zahvalnice za pomoć u radu PD-a Psunj zaslužilo je 30-ak članova te DVD Pakrac, TO Pakrac, Obrt Vios, FOTOImago, Muzej Grada Pakraca, Odred izviđača Pakra iz Pakraca, Šumarija Pakrac, Šumarija Lipik, Udruga specijalne policije Omege, Udruga dragovoljaca Domovinskog rata Bjelovarsko-bilogorske županije, PD Lipa iz Lipika, Zeleni vrh j.d.o.o., Lipički Compas, Pakrački list, Sportska zajednica Grada Pakraca, Metalko i Udruga Slavonski planinari.

Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak čestitao je Društvu na toj zaista velikoj i značajnoj obljetnici te potom uručio priznanja HPS-a. Brončanim znakom HPS-a odlikovani su Matija Arbanas, Krešo Čehulić, Ivan Černi, Branka Ećimović, Josipa Kordić, Zoran Milaković, Dragica Širac i Tihomir Martinović. Srebrnim znakom HPS-a odlikovani su Zlatko Grčević i HGSS Stanica Požega, a zlatni znak HPS-a primili su Ludmila Černi i Žarko Roček. Najviše priznanje, plaketu HPS-a, zaslužili su Frida Filipović i Borislav Černi. Također je uručeno i posebno priznanje HPS-a Gradu Pakracu za izvrsnu suradnju.

Svečanost povodom 90. obljetnice planinarstva u Pakracu

Tamburaški orkestar izveo je i pjesmu planinarke Josipe Kordić »Pjesma Psunj« (Pakrački planinari), a na kraju je prikazan petnaestominutni film snimljen davne 1969. godine. Na njemu je prikazan 7. Slet planinara Slavonije održan na Omanovcu. U filmu su se osim planinarskog doma Omanovac mogli vidjeti neki pakrački planinari koji su ostavili značajan trag u radu PD-a Psunj. Tako smo mogli vidjeti Antuna Ajmana, Rudolfa Cišpera (autora knjige »70 godina planinarstva u Pakracu«), Andelku Crnković, Slavka Doležala, Josipa Hegediša, Jasnu Jambrišak, Venu Kosanovića, Peru Kordića, Josipa Oblijana, Zvonka Pavlenjaka, Branka Pruginića, Stevu Svečnjaka i brojne druge.

Za ovu je obljetnicu Društvo izdalo i jubilarnu značku.
Borislav Černi

Lavinski dan na Vršiču

U subotu, 13. siječnja, održan je na Vršiču u Sloveniji Lavinski dan, akcija namijenjena širenju znanja o opasnostima od lavina te prevenciji i spašavanju iz lavina. Zajedničkim su ga snagama organizirali Komisija za planinsko skijanje HPS-a i PDS Velebit. Pokazalo se da za tu vrstu aktivnosti postoji prilično zanimanje pa je planirani maksimalan broj polaznika povećan s 12 na 15, a nekoliko je prijavljenih nažalost ostalo na listi čekanja. Većina prijavljenih bila je iz Zagreba, a bilo je i sudionika iz Rijeke, Zadra i Karlovca.

Inicijator i pokretačka snaga akcije bio je Vanja Starčević iz PDS-a Velebit. U izvedbi su sudjelovali Lovorka Alić i Hrvoje Medven te članovi Komisije za planinsko skijanje HPS-a Mladen Nikšić i Marko Vuković.

Program Lavinskog dana uključivao je predavanja i vježbe. Sudionici su imali priliku naučiti više o uzroцима lavina, utjecaju vremenskih uvjeta i morfologije terena, upoznati se s opremom za traganje i spašavanje te pružanjem prve pomoći. U praktičnom se dijelu vježbalo lociranje unesrećenih i njihovo spašavanje. Ukratko, bio je to veoma intenzivan radni dan, koji je započeo u 6 sati ujutro a završio u 22 sata.

Budući da je ovo prvi put da je Komisija za planinsko skijanje HPS-a sudjelovala u realizaciji Lavinskog

Vježba pronalaženja i izvlačenja stradalog u lavini

LOVORKA ALIC

Lavinski dan na Vršiču

dana, provedena je pomna analiza. Zaključeno je da se radi o vrijednoj inicijativi i da se ta aktivnost mora nastaviti provoditi u okviru Saveza. S obzirom na to da su lavine najčešći uzrok smrtnih nesreća skijaša i planinara zimi u Alpama te da sve veći broj članova HPS-a obilazi alpske vrhove i bavi se skijanjem, ova je vrsta edukacije nužna. Također, čini nam se važnim da se trajanje akcije produži s jednog na najmanje dva dana. Opseg tema i vježbi koje polaznici trebaju svladati toliko je velik da može biti prevelik zalogaj za samo jedan dan.

Budući da se lavine obrađuju kao tema i u školi planinskog skijanja te zimskoj alpinističkoj školi, na isti bi način i u istoj satnici, instruktori i kadrovi Komisije za alpinizam i Komisije za planinsko skijanje mogli osmisliti program koji bi se zajednički provodio u obje škole te se odrađivao modularno na razini Saveza. Tako bi ova aktivnost mogla postati veoma korisna za sve članove i članice HPS-a.

Marko Vuković

Godišnja skupština HPD-a Sokolovac u Požegi

U subotu 27. siječnja u prepunoj dvorani planinarskog doma Lapjak u Velikoj, održana je redovna godišnja skupština HPD-a Sokolovac Požega. Skupština je imala svečani karakter jer se ove godine navršava 120. obljetnica planinarstva u Požegi.

Na skupštini je bilo prisutno čak 30-ak gostiju iz drugih društava i požeških institucija, što pokazuje koliko je rad Sokolovca cijenjen. U ime HPS-a prisutne je pozdravila dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica, u ime udruge slavonskih planinarskih društava »Slavonski planinari« skupštini se obratio član Upravnog odbora Đorđe Balić. Skupštini su se obratili i ravnatelj Javne ustanove Park prirode Papuk Alen Jurenac, načelnik Općine Velika Vlado Boban, predstavnica Požeško-slavonske županije Ana Pirović, predstavnik Vatrogasne zajednice Požeško-slavonske županije Marko Ašenbrener, kao i članovi planinarskih društava iz

Osijeka, Kutjeva, Slavonskoga Broda, Velike, Orahovice i Našica. Za osobitu pomoć u radu Društva predsjednik Predrag Livak zahvalio je ravnatelju Đačkoga doma u Požegi Josipu Matuhi, koji je HPD-u Sokolovac uputio dopis podrške i čestitku za dugogodišnji uspješan rad.

Na skupštini su usvojena izvješća tajnika, blagajnika, Gospodarskog odbora, Nadzornog dobra i Suda časti za 2017. godinu, te prijedlog programa rada i finansijskog plana za 2018. godinu. Jednoglasno je usvojen je novi Poslovnik o radu, kao i izmjene Statuta, koje precizno reguliraju načine izbora u tijela upravljanja u HPD-u Sokolovac. Zbog nemogućnosti obavljanja dužnosti člana nekih članova Upravnog odbora Društva, Skupština je imenovala Mariju Marjanović za članicu Upravnog odbora.

Prigodni i uhu ugodni referat o 120. obljetnici Društva sastavila je svojevremena tajnica i predsjednica, a sada predsjednica Suda časti, Kaja Bartošek. Skupštini su dodatno uveličali članovi pjevačkog zbora Ličkog zavičajnog društva Vila Velebita iz Požege.

Članovima HPD-a Sokolovac dodijeljena su društvena priznanja i priznanja Hrvatskog planinarskog saveza. Brončani znak HPS-a dobili su Ivica Kopecki, Milan Mršić, Ksenija Romanić, Srećko Hmura, Antun Petrović, Branko Hmura, srebrni znak Spomenka Mušec i Mišo Doboš, a zlatni znak Božidar Šperanda. Najviše odlikovanje, plaketu HPS-a, dobio je dopredsjednik Sokolovca Drago Mikel.

Nakon službenog dijela Skupštine koja je potražala gotovo tri sata, članovi Društva i gosti nastavili su druženje uz večeru i ples do ranih jutarnjih sati, a neki su ostali prespavati u domu.

Predrag Livak

Članovi HPD-a Sokolovca s priznanjima HPS-a

KALENDAR AKCIJA

- 10. 3. 100 žena na vrh Mosora**
Mosor, Vickov stup – Veliki Kabal
HPD Mosor, Split
- 10. 3. Dan žena u Istri**
Istra
PD Naftaplin, Zagreb
- 11. 3. 5. ženski pohod na Kamene svate**
Medvednica – Kameni svati
PD Susedgrad, Zagreb
- 11. 3. Pohod po Istarskom planinarskom putu**
Ćićarija, Planik i Ošalj vrh
Istarski planinarski savez, Pula
- 11. 3. Obilazak romarskog puta Belec – Marija Bistrica**
Belec – Marija Bistrica
HPD Belecgred, Belec
- 12. 3. - 18. 5. Opća planinarska škola HPD-a Željezničar**
Zagreb
HPD Željezničar, Zagreb
- 18. 3. Papučki jaglaci**
Papuk, Velika
HPD Sokolovac, Požega
- 18. 3. Četiri godišnja doba – proljeće na Oštři**
Oštřa (Gospic)
PD Željezničar, Gospic
- 21. 3. Hodočašće na Sv. Iliju**
Biokovo, vrh Sv. Ilijia (1642 m)
HPD Sveti Jure, Zagvozd
- 24. 3. Pohod planinarskim putom Konjčina – Ivančica**
Konjčina – Ivančica
HPD Gradina, Konjčina
- 24. 3. Plaščanskom dolinom i okolinom, pohod povodom Međunarodnog dana voda**
Plaški
PD Plaške glave, Plaški
- 25. 3. Prvi pohod po Opatijskoj planinarskoj obilaznici**
Park prirode Učka
PD Opatija, Opatija
- 26. 3. - 3. 6. Ljetna alpinistička škola HPD-a Zagreb-Matica, Zagreb**
Zagreb
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 2. 4. 5. biciklijada u spomen na Dalibora i Dejana**
Jušići – Dražice – Grobnik
HPD Obruč, Jelenje
- 2. 4. Dan Varaždinskog planinarskog puta**
Čevo, planinarska kuća Ledinec
HPD Dugi vrh, Varaždin
- 2. 4. Otvorene obnovljene Međimurske planinarske staze, 1. Međimurski trail**
Međimurski planinarski put (Čakovec – Štrigova)
PD Bundeč, Mursko Središće
- 2. 4. Uskrsnji ponedjeljak na Sisolu**
Učka, Brseč – Sisol
PD Pljusak, Rijeka
- 4. 4. - 6. 6. Planinarska škola HPD-a Zagreb-Matica, Zagreb**
Zagreb
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 4. 4. - 28. 5. 2. mala planinarska škola PD-a Opatija**
Učka, Poklon
PD Opatija, Opatija
- 7. 4. Obilazak Belišćanskog podravskog pješačkog puta (BPPP)**
Belišće
HPD Belišće, Belišće
- 7. 4. Susret planinara u Moslavini**
Moslavacka gora, Ivanska, Samarica
HPD Garjevica, Čazma
- 7. 4. Memorijalni uspon na Stražišće**
Gornji Obod – Veli Do – Stražišće
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
- 7. 4. Planinarski križni put**
Moravička Sela, Kavranica, Kocijani
PD Vršak, Brod Moravice
- 7. - 14. 4. Eko akcija na obalama Mljeta**
Mljet
PD Mljet, Govedari
- 8. 4. 4. međunarodni planinarski pohod Hajdemo do Vrane**
Vrana
PD Belveder, Biograd na Moru
- 8. 4. Pohod na Zarin**
Brinje – Zarin
PD Škamnica, Brinje
- 8. 4. Proletni pohod Vinica – Martinščak**
Vinica, pl. dom Mladen Polović – Martinščak – pl.
dom Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
- 8. 4. Tragom prvog izleta HPD-a Sisak**
Hrastovička gora
HPD Sisak, Sisak
- 14. 4. 3. pohod Mura – hrvatska Amazona**
Donja Dubrava – Veliki Pažut – farma Muškatljin
HPD Međimurje, Čakovec
- 14. 4. Cvjetne staze Ravne gore (crnkasta sasa)**
Ravna gora, Donja Voča – Ravna gora – Kamenica
PD Ravna gora, Varaždin
- 14. - 21. 4. Uređenje i čišćenje planinarskih staza Mljeta**
Mljet
PD Mljet, Govedari
- 14. 4. Hodanjem k zdravlju i 95 godina PD-a Dubovac**
Karlovac, planinarski dom Zvonimir Plevnik – Kalvarija
PD Dubovac, Karlovac
- 14. 4. Proletno pješačenje do Sijaseta**
Senj – planinarska kuća Sijaset
PD Zavižan, Senj
- 15. 4. 21. Proljeće na Bilogori**
Bilogora, planinarski dom Kamenitovac
HPD Bilogora, Bjelovar
- 15. 4. Dragojlin pohod**
Samoborsko gorje, Okić
HPD Željezničar, Zagreb
- 21. 4. 26. Rusov pohod**
Medvednica
PD Ericsson-Nikola Tesla, Zagreb

NAGRADA IGLU ŠPORTA ZA POSEBNE USPJEHE U ALPINIZMU I SPORTSKOM PENJANJU

Izborom publike i žirija odabrati će se najznačajniji uspon u 2018. godini i nagraditi putovanjem. Izbor možete pratiti na Facebook stranici Iglu Športa Hrvatska.

Pravila:

1. Prijavljivati se mogu samo sportsko penjački (težinsko i bolder) i alpinistički usponi, a nagraditi će se samo jedan uspon koji će najviše doprinjeti ugledu hrvatskog penjanja.
2. Dodjeljuje se jedna nagrada, odnosno dvije u slučaju ravnopravnog alpinističkog uspona u navezu.
3. Nagrada se dodjeljuje samo državljanima Republike Hrvatske, uspone u međunarodnim navezima nećemo razmatrati.
4. Uspon zajedno s fotografijama prijaviti na luka@iglusport.hr, najkasnije 14 dana od uspona, zaključno do 20.12.2018.